

BAĞIMSIZLIK
DEMOKRASI
SOSYALİZM
İÇİN

YÜRÜYÜŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ-SAYI: 133-25 EKİM 1977 FİYATI: 5 TL

Örgütlerine sahip çıkan işçiler

SERMAYENİN SALDIRISINI PÜSKÜRTECEKTİR

ODTÜ SORUNUNUN ÇÖZÜMÜ POLİTİKTİR

14 Şubat 1977'de o zamanki mütevellî heyetince istifaya zorlanan rektör İlgaz Ayanak'tan boşalan yere Hasan Tan'ın atanmasıyla başlayan ODTÜ bunalımı, son günlerde yeni boyutlara ulaşmış bulunmaktadır. Sorunun yeni bir ivme ve güncellik kazanmasının çeşitli nedenleri var. İlk olarak içinde bulunduğumuz günler, yüksek öğrenim kurumlarının olağan şartlar altında, akademik takvimlerinin başlangıcına denk düşüyor. İkinci olarak da, kangrenleşen ODTÜ bunalımı, giderek çözilebilirlik kazanıyor.

"SİLAH" GERİ TEPIYOR

1956 yılında "özel kuruluş" yasasıyla eğitime başlayan ODTÜ, hem Türkiye burjuvazisi hem de emperyalist güçler için özel bir anlam taşınaktaydı. Kendi üretmediği teknolojileri dışardan getirmek zorunda kalan burjuvazi, teknoloji üretecek ve bu teknolojinin kullanımını sağlayacak alt yapıyı oluşturmak zorundaydı. İşte bu anlamda bir teknik okul, araştırma ve eğitim görevlerini üstlenmeliydi.

Emperyalist güçlerin ise iltih bir yaklaşımları vardı. Bir yandan böylelikle ülkedeki beyinleri heba etmemek, onlardan en çok verimi sağlayabilmek için çabaları vardı. Diğer yandan sanayileşen ülkelerde ekonomiyi ve tüm sosyal yaşantıyı denetleyebilmek için kendileri gibi eğitilmiş ve kendileri gibi düşünen teknik adamlar, bilim adamları yetiştirmek göreviydi.

İşte ODTÜ, bu gereksinimleri karşılamak üzere doğdu. Özel kuruluş yasasıyla, idari ve mali tüm yetkiler Mütevellî Heyet'e toplandı.

Amerikan üniversitelerindeki hırs sahiplerinin bu kurumları işlerindeki denetimlerini sağlamak için geliştirdikleri mütevellî heyet sistemi, özerk üniversite kavramıyla yakından ilişkili olmadığı gibi, ODTÜ'nün 20 yıl boyunca süren bunalımının altında yatan temel nedenlerden oldu. Siyasal iktidarlara doğrudan atanan bu kurum, üniversite üzerinde siyasal iktidarlara direkt denetim ve öğrenim burjuvazinin gözetimi çerçevesinde gerçekleştirilmeyi sağlamak üzere düşünülüyordu. Ama ODTÜ, kurulsundaki bu isteklere cevap veremediği gibi, genel olarak demokratik, ilerici nitelikli hareketlerin geliştiği ve onuru, yurtsever teknik adamların yetiştiği bir kurum oldu.

FAŞİSTLEŞTİRME PLANINDA YENİ BİR AŞAMA

1. MC hükümeti iş başına geldiğinde, diğer tüm yüksek öğrenim kurumları gibi ODTÜ'nin de bu niteliklerinden rahatsızdı. Esas olarak MC bu kurumları, faşizmle örgütlenmek üzere oluşturacak, gereklerini duydukları aydın kadroları

Demokratik güçlerin birliği, ODTÜ sorununu çözecek

değişecek yenileri ocakları olarak görüyordu. Faşistleştirme çabalarının yeter-
siz kaldığı yerlerde ise bu kurumları kapatıp, sorunları dondurmak eğilimindedirler.

MC'nin ODTÜ'ye bu genel bakışla yaklaşırken kullandığı yöntemler boşa çıkmadı. Öğrenciler içerisinde yerleştirilen az sayıda faşist militan, bünyenin dışına atıldı. Öğrenciler uzun müddetler sonuca Öğrenci Temsilciliği Konseyini oluşturdu. İşçiler yıllar boyu süren işyeri sendikacılığı çemberini kırıp, doğrudan sendikal örgütlenmeye giriştiler. Sosyal-İş'te örgütlenildi. Öğretim üyeleri ise, özlük işlerine ilişkin sorunların demokratik bir şekilde çözümü için, akademik yöneticilerin seçime görevlendirilmesi amacıyla kitlesel bir mücadeleye giriştiler. İşte bu noktada MC ve mütevellî heyet tüm misyonlarını yerine getirebilmek için daha kamaşık ve sarmal bir program hazırladılar. ODTÜ hem yukarıdan aşağı, idari ve akademik mekanizmanın değişimi ve ele geçirilmesi ile, hem de aşağıdan yukarı, tabanda yürütülecek çalışmalarla faşistleştirilecekti. Ve program gereği kulları svadiri. 80 kadar Sosyal-İş yönlü işçi İsten atıldı. Yerlerine ve yeni yaratılan kadroları 350 kadar faşist militan, işçi adı altında yerleştirildi. Hasan Tan yönetimliye çalışmayı reddedip istifa eden dekanların, bölüm başkanlarının ve akademik yöneticilerin yerleri ya boş kaldı, ya da bulabildiklerinden kendi görüşlerinden olan kişiler getirildi. İdari yönetim kademesine üniversite dışından seçilmiş faşistler oturtuldu, yurtlar kapatıldı. Faşist militanlar, faşist sendikal örgütlenmeye için işçilere baskı uyguladılar. Bir işçi ve 1 öğrenci bu ceterlerin saldırılarının sonucu öldürüldü. Memurlar, öğretim üyeleri dövüldü, akademik kurulların mütevellî heyetinin toplantıları basıldı. Üyelerin evleri bombalandı.

İYİ NİYET Mİ, HİNOĞLU HİNLİK Mİ?

Seçimlerden sonra oluşturulan yeni MC ise bir yandan bu çalışmaları sürdürürken, öte yandan kamuoyu önünde alınacak isteği içermeyeydi. Nitekim ilk girişim, bakanlar kurulunun tam yetkisini, CHP'nin ve Ecevit'in güvenini, bazı ilerici demokratların da olurunu alan iç işleri bakanı Korkut Özal'dan geldi. Korkut Özal, sorunun çözümlenebileceğini, fakat çözümlerin karşılıklı fedakarlıklar meselesi olduğunu, eğer kısa süreli CHP iktidarına atanan beş mütevellî üyesi İstifa ederse, atanacak homojen bir heyetle, kendi özel gayretlerini de katarak sorunun üstesinden gelebileceğini söylüyordu. Fakat çok kısa zamanda gelişen olaylar ve sosyalistlerin dikkatli uyanıklan, İyiniyet perdesi arkasından gizlenen Özal'ın gerçek yüzünü açığa çıkarırdı.

Korkut Özal'ın bu İmajı yıkılınca, MC konuyu değişik bir planda, millî eğitim bakanlığı kanalıyla eğilmeye başladı. Mütevellî heyetinin işlerliğe kavuşturulacağı, okulun en kısa zamanda açılacağı söylendi. Fakat konuyu öncelikle görüşeceği duyurulan bakanlar kurulundan da bu konuda bir ses çıkmadı. Mütevellî heyetinin işlerliği Nahit Mentese'nin dediği gibi tümüyle değiştirilmesi ile mi yoksa boş üyelerle yapılacak atamalarla mı sağlanacak belli değil. Ama belli olan bir şey var:

ODTÜ'de çözüm, burjuvazinin onayından değil, fakat üniversitenin temel öğelerinin, öğrencilerin, işçilerin, öğretim üyelerinin onayından geçmektedir. Üstelik bu gruplardan birini ya da diğerini dışarıda bırakan bir çözüm geçerli ve mümkün değildir. İşte bu zorunluluk, mücadele içerisinde yeni bir olguyu getirmişti; öğrencilerin, işçilerin ve öğretim üyelerinin örgütleri arasındaki güçbirliği platformu yüksek öğretim kurumlarındaki ilk deneyim olan bu yapı canlı hayatın dayatması ile oluşmuş gerçekçi ve iltih bir eylem birliğidir. Mutlaka korunması, korunmaktan daha yetkin korunması zorunludur. Örgütlerini kendi tabanlarındaki örgütlenmelerinin pekiştirilmesi ve bu üçlü güçbirliğinin devamı ODTÜ sorununun çözümünde temel güvence durumundadır.

ORTAK TALEPLER

ODTÜ'nün açılması, sorunun başlı başına çözümü demek değildir. Üçlü

platformda belirlenen işçilerin, öğretim üyelerinin ve öğrencilerin örgütlerinin ortak talepleri olan koşullar, ODTÜ'nün açılmasının ve işlerle kavuşmasının vazgeçilmez ve ertelenemez ön şartlarıdır:

1. Okula işçi statüsü ile alınan 350 dolayındaki faşist komandanın derhal okulla ilişkisi kesilmelidir.
2. 14 Şubat 1977'den beri yapılan tüm idari ve akademik atamalar geçersiz sayılmalı, Hasan Tan yönetimiyle işbirliğine gittim tüm akademik ve idari personel görevden alınmalıdır.
3. 14 Şubat 1977'den itibaren işlerine son verilen tüm işçiler yeniden göreve alınmalı ve tüm mağduriyetleri derhal giderilmelidir.
4. Yargı organlarına yetkili olarak saptanan Sosyal-İş Sendikası ile İvediklilikle toplu sözleşme görüşmelerine başlanmalıdır.
5. Öğrenci temsilciliği konseyinin kurulması için, ÖTK tarafından önerilen tüzük yasalaştırılmalıdır.
6. Üniversite konseyince öğrencilerin kayıpları en aza indiren ve öğrencilerin onayını alan akademik takvim düzenlenmelidir.
7. Akademik yönetici kademelerine getirilecek kişiler seçim yoluyla demokratik bir biçimde görevlendirilmelidir.
8. Bu son bunalım sırasında ve önceki dönemlerde görevlerine son verilen öğretim üyeleri görevlerine geri getirilmelidirler.
9. Jandarma kısa vadede eğitim alanından, uzun vadede de karakoldan çekilmelidir.
10. Ancak bu koşullar gerçekleşirse, ODTÜ'de görece düzenli bir eğitim sağlanabilir.

DEMOKRATİK GÜÇLERE DUŞEN GÖREVE

Karadeniz Teknik Üniversitesinin de özerkliğe kavuşmasından sonra, bu nitelikte sahip olmayan tek üniversite durumunda kalan ODTÜ, bunalımlardan ancak ve ancak özel kuruluş yasasındaki anti-demokratik hükümlerden arınmayla kurtulacaktır.

Üniversitenin işlerliği açısından burjuvazinin yüklediği ek görevlerden başkaca fonksiyonu olmayan Mütevellî Heyet'i, giderek geliştirilen bir çerçevede kaldırılmalıdır.

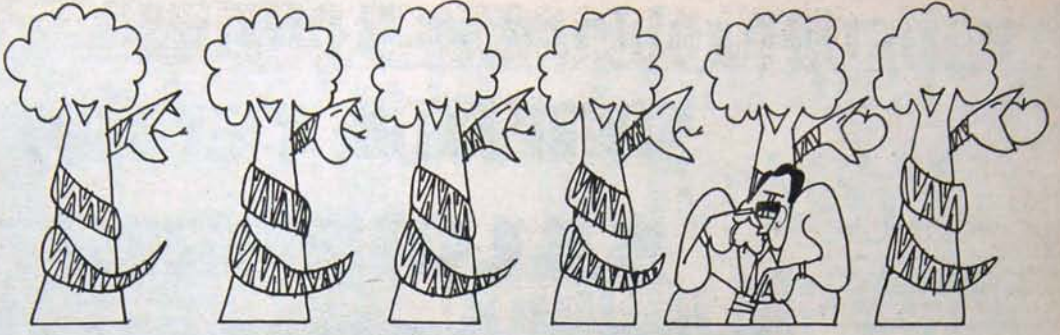
Yalnız şurası unutulmamalıdır, sorunun kısa vadede çözümüne ulaşmak bu heyetin bugünkü yapısını korumakla mümkün olacaktır.

Mütevellî heyetinin beş üyesi, birakılmayız, değil miyiz tartışmalarını bırakarak, bizi görevden alsınlar mı, kalacak mıyız şüphelerinde bırakıp bu talepleri doğrultusunda İnançlı adımlar atmalıyızdır. Akademik konsey ve hükümet yetkililerince yapılan görüşmelerde ortaya çıkan ve bazı öğrenci kesimlerinde de yansımaları bulan bir anlayış var: okulun açılması önemli olan budur, için bazı riskleri vardır, üstleniriz deniyorlar. Faşistler okuldan uzaklaştırılmadıkça, can güvenliğinden, öğrenim özgürlüğünden bahsedilemez. Bu koşullarda, açılacak olan ODTÜ'deki olayların sorumluluğunu işçiler, öğretim üyeleri ve öğrenciler almamak zorundadır. Sorun politik, çözüm de politik olacaktır. Çözümle ilişkili teknik yanlar bu anlamda beraber düşünülmemek zorundadır.

YORUYUŞ

HAFTALIK SİYASİ HABER VE YORUM DERGİSİ

Sahibi: Nihal SARGIN • Genel Yayın Yönetmeni: Osman SAKALISIZ • Yazı İşleri Müdürü: İsmet ÇULHAOĞLU • Teknik Sekreteri: Bülent ARTAMLI • YÖNETİM: Konur Sok. 15/8 Kızılay - ANKARA Tel: 37 45 81 • İSTANBUL BORSASI: Piyasacı Cad. 21/1 Cumhuriyet İSTANBUL Tel: 25 35 87 • ADRES KOSULLARI: Yıllık: 200 TL, 6 Ay: 100 TL • Posta Kodu: YORUYUŞ Duruşu: 100236 • İLLAN KOSULLARI: Aralık: 100 TL (Renkli): 15 000 TL, Aralık: 100 TL (Siyah Beyaz): 12 000 TL. İC. Meydanında satılan satımı: 40 TL. Yayın İlanları: N.50 indirilmiştir. • BASKI: Daily News Web-Ofset Teslim. • Kapaak düzeni: İbrahim N. YAĞIZLIOĞLU

İLK GÜNAH VE SAPMALAR

YURUYUŞ

Günümüzün koşullarında, hele hele Türkiye'nin koşullarında sapmalar üzerinde yeniden durmak, yeniden düşünmek gerekiyor. "Sapma" denildiğinde ilk ağızda akla gelen belirli etiketler var. Örneğin, Maoizm, Anarşizm, Revizyonizm, Troçkizm, Maceracılık vb. gibi. Gerçekten de teorik ve pratik düzeyde tüm bu etiketlerin işçi sınıfı sosyalizminden birer sapma olduklarına kuşku yok. Ancak burada bir başka geçişin daha vurgulanması gerekiyor: İsmi ne olursa olsun, sapmalara kaynaklık eden özünü kavramadıkça, hangi etiketin neyi ve nasıl savunduğunu bilmek tek başına büyük bir anlam taşımaz. Sapmaların gereğince tanınması, sapmalara karşı etkin bir mücadele ve nihayet sapmaların kaynağının kurutulması ancak sapmalara kaynaklık eden temel öğenin kavranması ile mümkündür.

Maoizmin, Anarşizmin, Revizyonizmin, Troçkizmin ve Maceracılığın temel bir kaynağı var. Bu sapmaların tümü, bu kaynaktan hareketle ve belirli bir soysuzlaşma süreci içerisinde bugünkü konumlarına, bugünkü etiketlerine ulaşılar. Sapmalar konusunda dikkatli olma zorunluluğu da burada ortaya çıkıyor. Sözü edilen "ünlü" sapmalara karşı kağıt üzerinde küfür döktürüp lanet yağdırılan var. İyi yapıyorlar. Ama bunları yapanların, küfür edip lanet yağdırdıkları sapmalara kaynaklık eden "ilk günah"la aynı anda içli dışlı olabilmeleri geçişini de unutmamak gerekiyor. Dolayısıyla, sapmalara karşı mücadele, Maoizm, Anarşizm, Revizyonizm, Troçkizm ve Maceracılığın en bilinen en belirgin biçimlerine karşı mücadeleden ibaret değil. Sapmalara karşı mücadele, sapmaların kaynağına, "ilk günah"lara karşı mücadeleyi de içeriyor.

O halde, sapmaların temel kaynağını tanımlamak gerekiyor. En kısa ve özünü tanımlayalım: Bilimsel doğrular, birbirleriyle çelişik gibi görünen doğruların diyalektik birliği ile ortaya çıkar. Bu doğrulardan birini ya da ötekini abartıp ön plana çıkartmak, sapmaların başlangıcıdır.

Tanınan, bilinen, kolaylıkla teşhis edilebilen sapmaların tümünü bu öze indirmek mümkün. İlk günah'ı burada aramak gerekiyor. Buradan hareketle belirli bir ülkede ve işçi sınıfı hareketinin içinde bulunduğu somut koşullarda, hangi görüş ve değerlendirmelerin hızla bir sapmaya doğru yol aldıklarını kestirebilmek olanağı var.

Öz aynı. Ama biçimler değişiyor. Çelişik görünen doğruların birini ya da ötekini abartmanın da sayısız biçimi var. Bunlardan biri şöyle özetlenebilir: Günlük pratik mücadele hedef ve gerekleri ile devrim hedefini, mevcut koşullara uygun bir biçimde bütünletemek. Bu hata, iki sonuca yol açabiliyor: Birincisi, "dar pratikçilik." "Dar pratikçilik" zamanla ve bir soysuzlaşma süreci içerisinde "Revizyonizm" durağına, sınıf uzlaşmacılığına varabiliyor. Örneklere hem dünyada hem de Türkiye'de var.

İkincisi ise tam tersi. Bunda ise pratikten kopuk bir biçimde hergün "devrim rüyası" görülüyor. Hakim olan devrimin bugünden yarına ve hemen gerçekleştirilebileceği yolunda beslenen hayaller. Bu da, bir öncekine benzer bir soysuzlaşma süreci içerisinde Anarşizme ve Maceracılığa kadar uzanıyor.

Burada bir noktanın üzerinde dikkatle ve önemle durmak gerekiyor: Hata ile sapma her zaman özdeş değil. Belirli ve kısa bir zaman dilimi içerisinde ne "dar pratikçiliğin" Revizyonizmle; ne de "devrim rüyasılığının" Maceracılıkla özdeş olduğu söylenemez. Söylenmesi gereken şuy: Ayaklar yere basmadığı, geçişin bir yanının abartılmasında ısrar edildiği ve sapmaya varılabilecek

hatalara karşı mücadele edilmediği sürece hatalar sapmalara dönüşür. Hataların sapmalara dönüşme sürecinde ise hareket daha büyük yaralar alır. Tehlike büyür. Dağınıklık ve savrulmalar artar. Mücadele edilmesi gereken, bu sürecin kendisi.

Bu mücadeleyi etkin bir biçimde yürütebilmek için ise başka gerçeklere dikkat etmek gerekiyor. Özetle şöyle: İnanarak da olsa, genel doğruları tekrarlamak, kişileri ve hareketi özel yanlışlardan kurtarmaz. Sosyalist harekette, mücadele perspektifinin şu ya da bu yanı abartacak bir biçimde yanlış ve ilkesiz olarak çizilmesi "özel" bir hata. Bu özel hatanın pratikte çok daha özel başka hataları doğurması, yanlış adımlar atılması da kaçınılmaz. Böyle durumlarda en genel doğruların en genel planda tekrarlanması ve vurgulanması, özel hataların bağışlanması ya da görmezlikten gelinmesi için bir gerekçe olmaz. Tersine, özel hataların sürekli olarak üzerine gidilmesi gerekiyor. Bu olmadan sapmalara karşı mücadele olmaz. Çünkü bu olmadan, hataların sapmalara dönüşmesi süreci engellenmez. Dünya sosyalist hareketinde, genel doğruları tekrarlayıp özel yanlışlarla hareketi çıkmaza sokan deneyimlere zaman zaman rastlanıyor.

Şimdi daha da somuta inmek gerekiyor. Türkiye'de bir süredir, Maoçu, Anarşist, Troçkist ya da Maceracı olmadığı halde, diğer eksiklikler bir yana, mücadele perspektifini yanlış çizdiği için en az üniversite kantinlerindeki bazı gençler kadar devrim rüyası gören akımların harekete verdiği zararlar gözleniyor. Daha kötüsü, bu akımların yanlışlarını görmek bir yana, terminolojilerini daha da bileyerek rüyanın daha derinliklerine gömüldükleri görülüyor.

Mücadele çizgisinin çizilmesindeki "özel" hatanın başka birçok özel hatayı doğuracağına daha önce değinildi. Sıra örnekler geldi. Bir "ileri demokratik düzen"in, Türkiye'nin koşullarından soyutlanarak, zaman ve sınıfsal güç dengesi boyutuna sahip bir süreç olarak değil "CHP'nin iktidara gelmesi" biçiminde değerlendirilmesi, bu değerlendirmeye katılanların özel çabaları ile ilerici sendikal hareketi daha Haziran seçimlerinden önce büyük bir çıkmazın ve tıkanıklığın eşliğine getirdi. Bugün bu çıkmazın ve tıkanıklığın acı meyvaları birer birer toplanıyor. Bu meyvaları toplanan burjuvazi, genel olarak ilerici sendikal hareketin, özel olarak da onun belkemiği olan sendikaların en azından tırnaklarını sökmek için saldırıya geçti.

Haziran seçimlerinden sonraki koşullar ve sendikal hareketin getirildiği darboğazın ayan beyan ortaya çıkması da ne yazık ki akılları başa toplamak için bir vesile olmadı. Hayalilikte daha da ileri gidildi. Bu hayaller, sönmeye yüz tutan umutları canlandırabilmek için daha zararlı, daha "acil" bir terminoloji ile süslendi. Bu noktada, "ilk günah", sapmaya doğru hızla yol almaya başladı. Sapmanın kaynağı, giderek kişileri sapmanın içine doğru itmeye başladı. Türkiye "emperyalizminin en zayıf halkası" oldu. Türkiye'de "işçi sınıfının iktidarı alacağı devrim koşullarının olgunlaştığı" ilan ve iddia edildi. Bu değerlendirmelere özgü "yöntem"ler savunulmaya başlandı.

Zararın neresinden dönülebilir. İntihar etmek ne bireysel, ne de örgütsel olarak sosyalistlere özgü bir davranış değil. Japon Kamikazeleri, intihar ederken en azından düşmana zarar verirdiler. Kendi güçlerine zarar vererek intihar eden bir "Kamikaze" ise sosyalist harekette hiç mi hiç yakışmıyor.

Örgütlerine sahip çıkan işçiler

İkinci Milliyetçi Cephe iktidarının oluşmasıyla birlikte Türkiye'de sınıf mücadelesinin yeni bir döneme girdiği tes-hisi her geçen gün biraz daha doğrulanmaktadır. İşbirlikçi büyük burjuvazi, bir yandan Milliyetçi Cephe'de biraraya ge-tirdiği en gerici güçleri eliyle faşizme doğru tırmanışını hızlandırarak sürdür-mektedir. Diğer yandan da demokrasi güçleri arasındaki kararsızlıklardan, bölünme ve dağılma eğilimlerinden yarar-lanarak genel bir saldırıya hazırlanmak-tadır.

SALDIRIYA GEÇEN SERMAYENİN İLİRI KOLU: MESS

İşbirlikçi büyük, tekeli sermayenin işçi sınıfına ve demokrasi güçlerine karşı saldırısı, güncel olarak Türkiye'deki en büyük tekelcilerin örgütü MESS'in binlerce metal işçisine karşı giriştiği saldırı-da uç vermiş bulunuyor. Madeni eşya sanayinde çalışan işçileri işkolu düzeyinde toplu sözleşmeye zorlama çaba-sındaki MESS patronları, 12 Eylül'de 5 bine yakın işçi için geçtiğimiz hafta lo-kavt uygulamasına geçmiştir.

MESS'in lokavt saldırısı, doğrudan doğruya, ileri sendikal hareketin en güçlü odaklarından biri olan Maden-İş sendikasını çökmek, böylece işçi sınıfının gerçek sınıf örgütlerine doğru yönelişine ket vurmak, antikomünist bir huruç hareketiyle işçi sınıfının en denemli güçlerini barındıran metal işçile-rini sindirmek.

MESS, bu saldırı için, ileri sendi-kal hareketi kendi içinden zayıf düşür-meye yönelik girişimlerini ulaştığı en kritik dönemi seçmiştir. Sınıf sendikacılığını DISK içinde etkisiz hale getirmek için 5. Genel Kurul'undan bu yana yo-nunlaşarak sürdürülen girişimler, bir süreden beri, doğrudan doğruya DISK'in bitiriliğini tehdit eden bir noktaya dayanmış durumdadır. Bu girişimler,

SERMAYENİN SALDIRISINI PÜSKÜRTECEKTİR

DISK'in üst yönetiminde oluşturulan son "ittifaklar"la birlikte, DISK'in DISK olarak gelişmesine öncülük etmiş en mücadeleci sendikalarla güçten düşürülmesini hedef almıştır. Tekeli MESS patronları, böyle bir ortamda, grevdeki metal işçilerine en olumsuz koşulları da-yatabileceklerini planlayarak harekete geçmişlerdir.

LOKAVT AÇIKÇA DISK'İ VE MADEN-İŞ'İ HEDEF ALMAKTADIR

MESS'in Maden-İş üyesi işçilere karşı uyguladığı lokavtın doğrudan doğruya sendikayı çökmeye amaçladığı, kendi yetkililerinin ve gerici basını açıl-malarının da belli olmaktadır. MESS patronları ve onların sözcüleri, madeni eşya sanayinde "işkolu düzeyinde toplu sözleşme yapma" isteklerini, DISK'in ve Maden-İş'in "niteliğini" öne sürerek haklı göstermeye çalışmaktadırlar. Onla-ra göre, işkolu düzeyinde toplu sözleş-me işçilerin elindeki grev silahını ger-çekten etkisizleştiriyor da olsa, bu karşı bütün sendikalar için geçerli sayılmaz. "DISK grev-iç-işveren ilişkilerine karşı

daş bünyetçi, demokratik parlamenter düzenin çözümleriyle yaklaşmadığına ve grevleri o espi içinde uygulamadığına" göre, DISK ve Maden-İş üyesi işçilerin elinden grev silahını almak da son derece doğaldır! (Tercüman, 19 Ekim 1977). Oyleyse MESS'in lokavtı haklıdır ve ya-saldır!

Patronların dilinin altındaki bakla açıkça şudur: Maden-İş üyesi işçilere karşı uygulanan lokavt, onları sınıf sendikacılığı ilkelerinden koparmayı, sınıf mücadelesini bir anlayışa zorlamayı amaç-lamaktadır. MESS patronlarının lokavtı, grevin, işçilerin sırtından patronlara sendikaları pazarlığı için değil de, işçi sınıfının gerçek çıkarları için kullanıl-masına karşıdır...

MESS patronları ve onların kalemler-i, metal işkolunun bilinçli, denemli işçilerin dize getirebilecek için en baya-ğı yöntemlere başvurmuşlardır. Lokavt uygulamasına geçilmesi, Maden-İş'in grevlerine, "ideolojik amaçlı" yrtfasi yapıtırlarak antikomünist provokas-yonlarla sürdürülen saldırılara yeni ışık yaktırmıştır. Gerici basını, onbinlerce metal işçisinin vazgeçilmez çıkarları için fedakarcı sürdürdüğü direnişi karalamak

lokavtı haklı göstermek ve onları örgüt-leri Maden-İş'ten ve DISK'ten koparabil-mek için en iğrenç saldırılara başvur-maktadır.

MESS'çilerin ve tüm gerici sermaye sözcülerinin Maden-İş'te ve grevde metal işçilerin karşı yürüttükleri antikomün-ist saldırılarda, CHP yönetiminin ileri sendikal harekete karşı takındığı tasfiye-ci bakış açısından da bol bol yararlanılmaktadır. Bir insan CHP yöneticilerinin ve sosyal demokrat sendikacıların, burjuvaziyi işçi sınıfına ve onun örgütlerine karşı saldırıya davet eden açıklamaları, gerici patronlar tarafından alkışlanmakta ve eşi bulunmaz bir malzeme olarak kullanılmaktadır.

MESS'İN SALDIRISI İŞBİRLİKÇİ SERMAYENİN ÖRGÜTLÜ SALDIRISIDIR

MESS'in Maden-İş üyesi işçilere karşı giriştiği lokavt saldırısında tüm gerici sermaye örgütleri, hükümet ve sınıf sendikacılar açık bir işbirliğine girmişlerdir. Milliyetçi Cephe'nin Çalışma Bakanı hiç çekinmeden ve utanmadan MESS'in lo-

"Politika"nın böylesi

DISK Genel Başkanı Türkler vurguladı: Uzunmak yok!

Politika 10.10.1977

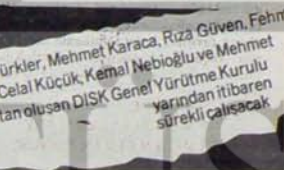
Kemal Türkler ve diğer DISK yöneticileri 20 Ekim'de yapılan toplantıda konuşuyorlar (SÖZCÜ).

Politika 16.10.1977

DISK Genel Temsilciler Meclisi'nde "Yağsın DISK", "Yağsın UDC", "Dörtler gidecek", "Genel Kurul olacak, Dörtlü gidecek", "1 hanet yetisi ezilecek" gibi sloganlar ağırıklı olarak kullanılmamı dikkati çekmiştir.

Politika 10.10.1977

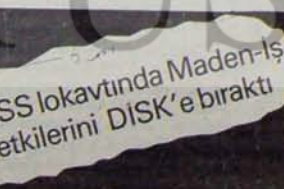
Metal Türkler, Mehmet Karaca, Rıza Güven, Fehri İşıklar, Celal Küçük, Kemal Nebioğlu ve Mehmet Kılınç'tan oluşan DISK Genel Yürütme Kurulu yarından itibaren süreklili çalışacak

Politika 16.10.1977

"Aral 100, Temsilciler Meclisi'nde DISK Genel Sekreteri Mehmet Karaca ve Maden-İş'in dört Yürütme Kurulu üyesi hakkında tartışma yarandı. "Dörtlü'nün lanetlenmesi önerildi ve "Dörtlü"yu, Ma-den-İş grevlerinde en kritik anında "MESS'in yanında saf tutmakla suçlandı."

Politika 10.10.1977

MESS lokavtında Maden-İş yetkilerini DISK'e bıraktı

Milliyet 19.10.1977

Babıali'de muhasebe var

Cumhuriyet Gazetesinin fiyatı 19 Eylül'de üç liraya çıkarıldı. MC'nin son zam furıyası Cumhuriyet Gazetesini de yakından etkilemişti ve okurları "özveriye çağırılmaktan" başka yapılabilecek birşey yoktu. Aynı tarihli Cumhuriyet Gazetesinde gazeteyle yapılan zammın gerekçesi açıklanırken şöyle deniyordu: "Cumhuriyet çıkar çevrelerine karşı bağımsızlığını korumak için okurlarına dayanmaktan başka çaresi olmayan bir gazetedir ve basını ekonomik açıdan denetlemeyle yarar gören çevrelere karşı okurları ile bütünleşmek zorundadır."

Gene aynı tarihli Cumhuriyet Gazetesinde "bazı çıkar çevrelerinin kendilerini tutan düşük tirajlı gazeteleri reklam yağmuruna boğarken, Cumhuriyet Gazetesini düşman belledikleri ve yasalara ve demokratik özgürlüklere ters düşen yöntemlerle Cumhuriyet'i susturmaya cabaladıkları" belirtilmekteydi.

16 Ekim tarihli Cumhuriyet Gazetesinde ise bir başka açıklama yer alı-yordu. Bu kez açıklama dörtte bir sayfa kaplıyordu ve MESS tarafından yapı-lıyordu. Maden işçilerinin ve tüm ilericilerin adını ve yaptıklarını çok iyi bil-dikleri MESS tarafından.

Cumhuriyet Gazetesine verilen ilan öyle sıradan bir ilan da değildi. MESS'in açıklaması binlerce işçinin kiş ayazında kapının önüne bırakıldığını "müjdeliyordu." Sözümüne lokavt kararının gereğini açıklıyor, "çalışma barışının yeniden kısa zamanda kurulmasını" diliyordu.

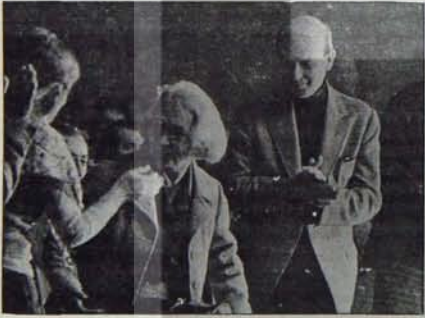
Binlerce işçinin aylardır grevde bulunması ve ardından binlerce işçinin kapının önüne bırakılması Türkiye'de her zaman rastlanan, öylesine sıradan olaylar değildir. Sert bir sınıf mücadelesinin göstergesidir. Tüm ilericiler ve bu arada Cumhuriyet'in okuyucuları da giderek bunun daha fazla bilincine var-maktadırlar. MESS tarafından böylesine geniş çaplı bir "kapi dışarı etme" uygulamasına başvurulurken, Cumhuriyet gazetesi tarafından "Bağımsızlığını herşeyin üstünde tutan bir gazetecilik anlayışının titizlikle korunup savunul-ması" ve "okuyucular dışında hiç bir etkenin tanınmaması" ile MESS'in ilanı-nın basılması arasındaki ilişki ise hiç bir yoruma olanak tanımayacak derecede açıktır.

Kuşkusuz Cumhuriyet okuyucuları bu ilişkinin farkındadırlar ve bunun muhasebesini yapacaklardır. Ama önemli olan bu muhasebeyi bir de Cumhuri-yet gazetesinin yapmasıdır.

TİP "Ekim devrimi ve Türkiye" konulu bir gece düzenliyor

TİP Genel Başkanı Boran ve Genel Sekreter Sargın, Kutlama törenlerine çağrılı olarak SSCB'ne gidiyorlar

Büyük Ekim Devrimi, kapitalizmden sosyalizme geçiş çağını yaşamakta olan dünyamızda gerek ortaya çıkışı, başarıları ve yol açtığı toplumsal gelişmeler, gerekse tüm dünyada hâlâ süregelen yankıları, yansımaları ve yarattığı ekonomik-toplumsal ve politik sonuçları bakımından kuşkusuz yüzyılımızın en önemli olayıdır.

Bugün kullanılan takvimle 7 Kasım 1917 günü başlayan devrimin 60. yıldönümü dolayısıyla devrim ve sonuçlarının muhtelif yönleri, Sovyetler Birliğinde olduğu kadar ister sosyalist, ister kapitalist olsun dünyanın diğer ülkelerinde de gerekirdiği öneme ele alınmakta ve değerlendirilmektedir. Ölkemizde de konu, kamuoyunda tüm yönleriyle ele alınıp ciddiyetle incelenme durumundadır.

Türkiye İşçi Partisi 6 Kasım 1977 Pazartesi akşamı İstanbul Spor ve Sergi sarayında "Ekim Devrimi ve Türkiye" konulu bir toplantı düzenlemiş bulunuyor. Hazırlıkları hızla sürdürülmekte olan toplantıya ülkemizin tanınmış fikir adamları ve kalemleri de katılacaklar; ayrıca sanatçılarımız müzik ve şiir gösterileriyle toplantıyı renklendireceklerdir.

Öte yandan Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği Barış Komitesi, Genel Başkan Behice Boran ve Genel Sekreter Nihat Sargın'ı Ekim Devriminin 60. yıldönümü törenlerine davet etmiş bulunmaktadır. Genel Başkan Boran ve Genel Sekreter Pasaport işlemleri tamamlanmış olarak uçakla Sovyetler Birliği'ne hareket edeceklerdir.

kavını savunmuştu. Sayısız işveren sendikası ve sernaye örgütü MESS patronlarıyla dayanışma açıklamalarını birbir arkasına yayınlamışlardır. Daha da ötesi, MESS lokatvının yönetimini doğrudan doğruya Halit Narin'in Türkiye İşverenler Sendikası Konfederasyonu yürütmektedir.

Bütün bunlar MESS lokatvının tek başına ele alınabilecek bir olay olmadığını, işbirlikçi büyük sermayenin işçi sınıfına karşı giriştiği genel saldırının bir parçası olduğunu göstermektedir.

İŞÇİ SINIFI PATRONLARIN SALDIRISINI BİRLİĞİYLE YENECEKTİR

İşçi sınıfı, MESS saldırısının karşısında, oldukça güç koşullarda verilen bir savaşı içinde. Bu savaş, öncü işçilerin ve bilinçli DİSK tabanının öngütlerine en çok sahip çıkmak ve onu güçlendirmek zorunda oldukları bir dönemde dayatılmıştır. Şimdi, bütün güçlerin bu savaşın başarıyla geride bırakılması için yoğunlaşmaları zorunludur. Grev alanlarındaki sarsılmaz birlik bu savaşın birinci temel koşuludur. Başarının ikinci ve aynı derecede önemli olan koşulu ise, bilinçli metal işçilerinin DİSK'e ve Madenlerimizin onları öngütlerinden koparma oyununa geçit vermemeleridir.

BURJUVAZİNİN İKTİDAR BUNALIMI ÇÖZÜMLENİYOR

İşçi sınıfını ve demokrasi güçlerini hedef alan yoğun saldırılar, işbirlikçi burjuvazinin iktidar bunalımını çözme yine de yetmemektedir. Ekonomik ve toplumsal bunalımın derinleşmesi, kısa dönemde bunalımın hafiflemesi yönünde bir belirtinin görülmesi, büyük burjuvazinin yeni iktidar formülleri arayışının bitmemesine neden olmaktadır. Bir yandan koyu bir gıdette ve terör propaganda Milliyetçi Cephe eliyle sürdürülürken, diğer yandan da AP ile CHP'yi bir araya getirme çabalarının peşi bırakılmamaktadır.

AP-CHP koalisyonundan yana olan sesler gütdede daha net bir biçimde AP'nin de içinde dile getirilmektedir. Geçtiğimiz hafta başında tamamlanan AP Temsilciler Meclisi toplantısı bunu göstermiştir. Fakat bu seslerin gütdede bir arada bir "sinyal" olarak yükseldiği, sonuç almaya yönelmediği görülmektedir. Nitekim Demirel bu sesleri yatıştırması, MC'den rahatsız olan görüşleri kendi uslubuyla birleştirmeyi kolayca başarmıştır. Demirel'in, azgın antikomünizmini yoğunlaştırarak, "sola iktidar bırakmama" gerekçesi arkasında AP içinde MC'yi savunma taktiklerinin bir süre daha başarılı olacağı anlaşılmaktadır.

MC İÇİNDEKİ ÇATLAK UMUDU VE SAPTIRMA POLİTİKASI

AP içinden yükselen protesto sesleri, yalnız büyük burjuvazinin iktidar bunalımının süregelenliğinin belirtileri değildir. Bu sesler, aynı zamanda geniş kitlelerin, özellikle AP'ye oy vermiş emekçilerin MC'ye karşı tepkilerinin yansıması için kullanılmaktadır. Demirel'e yöneltilen eleştiriler, zaman zaman bir Son Havadisi bağyazan tarafından bile

tekrarlanabilmesi, bunun göstergesidir.

Bu arada koalisyon ortakları arasındaki çelişmeler politik çevrelerde yoğun spekülasyonların konusu haline getirilmiştir. 6 Haziran öncesi iki buçuk yıllık MC döneminde de görüldüğü gibi, özellikle AP ile diğer MC ortakları arasındaki çelişmeler, AP-CHP koalisyonunu savunanlar için iyi birer malzeme olmaktadır. Fakat daha da önemlisi, AP'yi MHP ve MSP'nin devlet aygıtını ele geçiren planlarından rahatsızlığı gösteren açıklamalar, AP'yi faşizme trmmanın sorumluluğundan arındırma işlevini de görmektedir. Demokrasi düşmanı MC içindeki çelişmelerden yararlanma adına alınan tavırlar, faşist tehlikenin boyutlarını küçültme sonucunu doğurduğunda, demokrasi mücadelesine zarar vermektedir.

CHP'NİN YALPALAMALARI EKŞİLMEDEN DEVAM EDİYOR

Demokrasi güçlerindeki kararazlık eğilimleri özellikle CHP'de oda klanmaktadır. CHP yönetimi, Milliyetçi Cephe'ye karşı yürüteceği muhalefetin hedeflerini ve taktiklerini bilemez görünümünü sürdürmektedir. MC'yi "demokratik yollardan düşürme" gerekçesi arkasında bütün umutlar MC içindeki çatlaklara bağlanmaktadır, kitlelerde MC'nin çöküşünün "gün meselesi" olduğu gibi sahte kanılar yaratılmaktadır. Mücadeleyi parlamento içine hapsetmenin gerekçesi olarak kullanılan "demokratik yol" saplantısı, CHP yönetimini AP ile ortaklığı doğru hergün biraz daha yaklaşıtırmaktadır.

Milliyetçi Cephe karşısında uzlaşma-

cı bir politikayı benimseyen CHP yönetimi, sendikal hareketin yönetim kademelerindeki oyunlarda ise son derece yoğun bir faaliyet içinde. CHP'nin DİSK'e sınıf sendikacılığını etkisizleştirme, DİSK'i kendi güdümüne sokma yönündeki, iki buçuk yıldır yoğunlaşarak süren girişimleri, büttünüyle demokrasi güçlerini zayıf düşürmektedir. CHP yönetimi, bu girişimleriyle, büyük burjuvaziyeye kendisini tam olarak güvenilir bir iktidar alternatifisi olarak kabul ettirme ve belki de bir AP-CHP koalisyonunun şartlarını yerine getirme çabası içinde gözükmektedir.

FAŞİZME VE BÖLÜCÜLÜĞE GEÇİT YOK!

Türkiye'de sınıf mücadelesi çok geniş bir alanda ve fazla keskinleşerek sürmektedir. Bir yandan büyük burjuvazinin faşizme trmama planlarının uygulanması, diğer yandan kapitalizmin bunalımına sosyal demokrasiyi büttünüyle gericilikle uzlaştırarak ve demokrasi güçlerinin mücadeleciliğini törpüleyerek çözüm bulma girişimleri, anti-faşist ve antiemperyalist güçlerin ilkel birliği sorununu önemi artırmaktadır. Keskinleşen ve alanı genişleyen mücadele ortamında bütün ilerici, demokrat, sok akımların uyumu bir mücadele anlayışını benimsemeleri, her türlü bölücü, dar grupçu ve sektörel eğilime kesinlikle dur demeleri zorunludur. Bu tür eğilimlere demokratik güçler arasında ve demokrasi güçlerinin örgütleri içinde yaşam hakkı tanınmaması, hayati bir önem taşımaktadır. Faşizme ve onun uç verdiği Milliyetçi Cephe'ye karşı mücadelenin başka başarı yolu yoktur.

TÜM-DER, II. GENEL

Atanur GÜNEYSU TÜM-DER 2. OLAGAĞAN GENEL KURUL DELEGESİ

MEMURLARIN GOÇLO ÖRGÜTÜ TÜM-DER'İN İKİNCİ OLAGAĞAN GENEL KURULU 29 EKİM'DE TOPLANIYOR. İKİ YILI AŞKIN BİR SÖREDİR, MEMURLARIN EKONOMİK-MESLEKİ SORUNLARINDAN HAREKETLE TÜRKİYE'DE DEMOKRATİK MÜCADELESİNİN GOÇLENMESİNDE ÖNEMLİ KATKILARDA BULUNAN TÜM-DER'İN NİTELİKLERİNİ VE SORUNLARA YAKLAŞIM BİÇİMİNİ BİR KEZ DAHA DEĞERLENDİRMEKTE YARAR VAR.

TÜM-DER (Tüm Memurlar Birleşme ve Dayanışma Derneği) ülkemizdeki memur kesiminin ekonomik-demokratik mücadele örgütüdür. Amacı, memur kesiminin ekonomik-demokratik hak ve çıkarlarını koruyup gözetmek ve yeni hak ve çıkarlar elde etmektir. Örneğin, maaş tablolarındaki 15, 14 ve 13. derecelerin kaldırılması, katsayının bayat pahalılığını düzenleyecek şekilde düzenlenmesi, çocuk zamlarının 250 liraya çıkarılması, MEYAK soygununun durdurulup, kesilen paraların falizleriyle birlikte geri verilmesi, yakacak zammının, aile ödeneğinin verilmesi, konut sorununun ele alınması, yan ödemelerin ulufe şeklinde değil, tüm memurlara eşit biçimde verilmesi, yollukların 6245 sayılı yasa da gösterilen şekilde ödenmesi, mahrumiyet yeri ödeneklerinin adı olarak verilmesi, fazla mesai ödeneklerinin ödenmesi, memur kıyımına son verilip, kıyıtma olanak sağlanması 76. maddenin kaldırılması ve işçi memur ayrıntısına son verilip, tüm çalışanlara grevli toplu sözleşmeli sendika hakkı tanınması TÜM-DER'in talepleri arasındadır.

Bu taleplere bakıldığında ilk dikkati çeken nokta, bunların memur kesiminin somut ve acil sorunlarının olduğunu görmesidir. TÜM-DER mücadelesinde kendisine çıkış noktası olarak kendi tabanının somut ekonomik-demokratik sorunlarını almıştır. Üst düzeyde soyut ve içi boş sloganları sak sak tekrarmayı değil, somut durumun somut tabanlı yapmayı yeğlemiştir. İşte bu temel ve süreklilikli, TÜM-DER'İN ülkemizde kısa süreli olacak bir süre içinde bu denli güçlenip, gelişmesinin en önemli nedeni olmuştur. Şüphesiz bu başarıda, başta TÜM-DER Genel Merkez yönetimi olmak üzere tek tek tüm üyelerin payı vardır.

EGEMEN SINIFLARIN BASKILARINA RAĞMEN

TÜM-DER 20 Ocak 1975'de kurulmuştur. Hızla memur kesimindeki etkinliği ve saygınlığını artırmış, kamuoyuna ve egemen sınıflara kabul ettirmiştir. Kuruluşunun birinci yılını 15 bin üye, 75 şube, 2. yılını 30 bini aşkın üye, 130 şube ile geçirmiştir.

Kuruluşundan bu yana TÜM-DER, egemen sınıflar ve onların iktidarları tarafından devamlı baskılara ve saldırılara uğratılmıştır. Memurların TÜM-DER'de örgütlenerek, ülke çapında bir güç haline gelmesini önlemek isteyen tekelci sermaye ve sözcüleri MC iktidarına, örgütün kuruluşundan bu yana gerek yöneticiler ve gerekse üyeler üzerinde çeşitli baskı, kıyın ve siyasi cinayet yöntemleri uygulamıştır. Kuruluş aşamasında örgütlenemeyi başından baltalamak isteyen egemen güçler, Çalışma Bakanlığı, Devlet İstatistik Enstitüsü TRT vb. İşyerlerinden

ilerici memurları atarak, yerlerine faşist komandalara doldurmuşlardır. İstanbul başta olmak üzere diğer iller ve ilçelerde (bu arada özellikle Mardin Kızıltepe'yi belirtelim) TÜM-DER'İN örgütlenmesi iktidara yaranmak isteyen bazı "işgüzar" idareciler tarafından sürekli engellenmek istenmiştir.

Tüm bunlara rağmen ülkemizde memur kesimi hızlı bir uyaniş içine girmiş, faşizan baskılar TÜM-DER'İN örgütlenmesini engelleyememiştir. Buna örnek olarak, Ankara Valisinin örgütü getirmek amacı ile aldığı kapatma kararını gösterilebilir.

Artık memur kesimi ekonomik-demokratik hak ve çıkarlarını elde edebilmek için örgütlü mücadelesinin gerekli olduğu bilincine varmıştır. Bunun sonucu olarak giderek artan bir hızla TÜM-DER'de birleşmekte, kendi sorunlarının ülke genelinde verilmekte olan bağımsızlık-demokrasi mücadelesine güçlü oranında aktif olarak katılmaktadır. Bu arada diğer demokratik kitle örgütleri ile birlikte demokratik toplumsal muhalefeti örgütlü birleşik güç halinde faşizme ve emperyalizme karşı iş ve güç birliğine dönüştürme çalışmalarını içine de girmektedir.

TÜM-DER VE KİTLE ÖRGÜTLERİ KAVRAMI

TÜM-DER'in kuruluşu ile birlikte ülkemizdeki demokratik kitle örgütü anlayışı önemli ölçüde değişime uğramıştır. TÜM-DER, 1971 öncesinde 1971-1975 yılları arasında egemen olan kitle örgütü anlayışına daha bir açıklık getirmiş, memur mücadelesini (buna emeği ile geçen diğer kesimleri de katabiliriz) soyuttan somuta indirmiştir. TÜM-DER "küçük görülen", "küçümsenen" ve "dudak bükülen" sorunlardan yola çıkarak önemli kazanımlar elde etmiştir. "Maaşlar, yan ödemeler, ücretler artacak da ne olacak", "mücadelemiz daha büyük hedefler içindir", "biz mide meselesi için mücadele etmiyoruz" ve "ücretlerimiz üç kuruş artacak da kurtulacak mıyız" gibi özünde gerçek yatan "acil"çillik TÜM-DER genelinde kesinlikle geçerli kazanımlarıdır.

Goşlzm, mevzi başarılar elde etse bile örgüt genelinde egemen olamamış, bulunduğu mezarlarda bile memur kesiminden tecrit olmuştur. Yan ödeme, kat-sayı ve mahrumiyet yeri zammı gibi talepler küçük görünmemelidir. Bu paralar bizlerden kesilip, patronlara kredi olarak verilen ücretlerimizdir. Buna karşı çıkarak bu paraları tekelci sermayeden "diş söker" gibi koparıp almak gerekir. Bu hareket, hem tekelci sermayeyi geriletir, hem de memur kesimine daha iyi mücadele koşulları hazırlar. Gelecek mücadeleler için bir silaşa taşı, bir çıkış

noktası olur. İşte TÜM-DER ekonomik-demokratik mücadelede kalıcı başarısının, üst düzeyde teorik slogan ve tartışmalardan değil, tabanının somut sorunlarını araştırıp bulup, bunlara tutarlı çözümler yollarını önermekten geçtiğini göstererek önemli bir görevi yerine getirmiştir. Bunu kimse inkar edemez, çünkü kanıtları ortadadır.

olan bağımsızlık-demokrasi mücadelesine güçlü oranında katılmıştır. 1975 Eylül ayında İstanbul'da yapılan DISK mitingi, 1976 Mart ayında Ankara'da yapılan miting ve yürüyüş, 1976 ve 1977 1 Mayıs işçi ve emekçi bayramları, DGM'ye Hayır Mitingi, 1977 Ocak ve Şubat aylarında yapılan ekonomik-demokratik haklar mitingi bunun en somut kanıtlarıdır.

Bu kitle gösterilerinde TÜM-DER, toplumsal konuların ve karşılaştıkları sorunlar arasındaki benzerlikten, ortak noktalardan dolayı işçi sınıfı ile emekçi tabakaların örgütleri ve sorunları arasında benzerlik ve paralellik olduğunu belirtmiş, belirtmekle kalmayıp, bunun tek başına yeterli olmadığını, tekelci sermayenin gücünün göğüslenip, geriletilmesi için birlikteliğin daha birliçli bir şekilde iş ve güç birliğine dönüştürülmesi gerektiğini anlatmaya çalışmıştır. TÜM-DER bütün mücadeleleri arasında kitle örgütünü, kitle örgütü olarak sorunlarına, uğraşlarına ve mücadelesine en gerçekçi ve geçerli çözümleri öneren, ışık tutan ve kılavuzluk eden görüş-üşçü sınıfı bilimi ile süreklilik uyum içinde olmuştur. Bu benimsemeye, söz konusu görüşün kendisini bir üstünlük iddiası ile dışardan dayatması, empoze etmesi sonucu değil, kitle içinde, tabanda inanılabilirlik, güven, saygınlık ve etkinlik ka-

KİTLELERİN İÇİNDE

TÜM-DER, tabanının ekonomik-demokratik hak ve çıkarlarını savunurken bir yandan da ülke genelinde verilmekte

Memurların

Nizamettin BARIŞ TÜM-DER ANKARA ŞUBE BAŞKANI

1950'lere kadar memurlar Türkiye toplumunda itibarlı bir kesim sayılıyordu. Burjuvazi adına çoğu kez doğrudan, çoğu kez de dolaylı olarak devleti idare ediyorlardı. Kapitalizmin giderek gelişmesi memurların giderek burjuvazi adına hareket etme olanağını kaldırdı. Burjuvazi için itibarlı olan memurların, burjuvazi ile çelişki netlik kazandı. 1960'lerden günümüze kadar, sayıları hergün artan memurların toplumdaki işçi ve emekçi sınıfı ve tabakaların vermiş oldukları mücadelesinin yanında yer almaya başladılar. Özellikle 1961'lere kadar memurların köklü bir mücadelesi yoktu. 1961 Anayasasının getirdiği kazanımları bir bölümünden memurlar da yararlanıyordu. Bu bak-sendika haklarıydı. Grev ve toplu sözleşme ilahı ile donatılmadığı için, memur sendikalarının etkinliği yoktu. Uğrunda mücadele edilerek kazanılmış bir hak olmadığı için, 1971 ara rejiminde geri alındığı zaman, memurlardan hiç bir tepki doğmadı.

1961-1971 arası memurların örgütlenmeye çalıştığı TÜM-PERSEN® iki yanlış tavırdan dolayı hiçbir etkinlik sağlayamadı. Yanlılardan birisi yalnız ekonomik sorunlarla ilgilenmekti. Demokrasi mücadelesi memurların ilgilendirmeyen bir mücadele olarak biliniçli bir şekilde inar ediliyordu. İkincisi ise, yanlış örgütlenme anlayışı idi. Memurlar önce işyerleri düzeyinde örgütlenmesi ve bunların bir federasyonu çatısı altında toplanmasıydı. Örgütlenme anlayışında bu yanlışlık, memurların mücadelesini etkisiz bırakıyordu. Öncelikle işyeri düzeyinde kurulan dernekler bağımsız bir genel merkez idiler. Federasyonun bağımsız tavır alabilirdi. Bu örgütlenme anlayışının tabanda kaynaşmalarını sağlamadığı gibi, kararların tek merkezden uygulanması diye bir zorunluluk da yoktu. Demokratik merkezîyetçi anlayış çok başlı bir sormsuzluk mekanizması şeklinde gelişiyordu. 1971 ara rejiminde kapanan memur sendikaları, salt sendika mallarını kurtarmak için dernekler şekline dönüştürüldü.

BÖL YONET TAKTİĞİNE KARŞI BİRLİK

Tüm kapitalist toplumlarda olduğu gibi ülkemizde de burjuvazi tek ve güçlü örgütlerde örgütlenmiştir. Devlet düzeyinde tüm kademelerde örgütlenen burjuvazi, mesleki farklılıklar gösteren kesimlerde de tek merkezlerde örgütlenmektedir. (Sanayiciler, sanayi odalarında, ticaret burjuvazisi ticaret odalarında, toprak burjuvazisi ziraat odalarında) Burjuvazi, çalışanların çok sayıda "örgütde" toplanmasını istemeye karşı çıkmamakta ve hatta buna yardımcı olmaktadır. Çalışanların dağılımı burjuvazinin iktidarının ömrünü uzatmaktadır. İşkolları sayısının 34 olmasının nedenlerinden biri budur.

Çalışanların tek ve güçlü örgütlerde örgütleniçli gören burjuvazi, hareketi bölmek, parçalamak ve etkisiz kılmak için provokatör dediğimiz güçsüz örgütleri kurnaktadır. Burjuvazinin bu oyununu artık burjuvaziye gerek kalmama "devrimciler" oynamaktadırlar. Burjuvazinin bu taktiğini ve ne amaçla yapıldığını bilmemek veya bilerek buna karşı tavır almamak, her zaman burjuvazinin ekmeğine yağ sürmeyi beraberinde getirmektedir.

İŞYERİ VE İŞKOLU ÖRGÜTLENMESİ

İşyeri örgütleri her zaman tutucu bir nitelik taşıır. Aynı ayın işyerlerinde çalışan memurların diğer memurlarla birliğini parçalayıcıdır. Bir işyerinde çalışan memurun, başka işyerinde çalışan memuru ortak sorunu yoktur veya vardır denli bir anlamda işyeri çövenizi körüklenmektedir. Ekonomik ve

KURULA GİDERKEN

zanması ile oluşmuştur.

Bu konuda, "örgütü hiçbir görüşün kuyruğuna takmıyacağım" gibi bilim dışı safasalara öden verilmemiş, kitle örgütünün kendi işleyiş kuralları ve disiplinini içinde yine kendi organlarında en doğru, en gerçekçi ve en geçerli görüş benimsenmiştir. Aslında bu, "bir görüşün kuyruğuna takılma" değil, örgütsel bağımsızlığın doğru bir şekilde işleyişidir. TUM-DER, ülkemizin ve halkımızın sorunlarına karşı kayıtsız olmadı. Öneren görüşe de kayıtsız kalmamış, ona karşı tavır almamıştır. Tüm "görüşlerin" üstünde sendikacılık nasıl fiilen mümkün değilse, tüm "görüşlerin" üstünde demokratik kitle örgütçülüğü de fiilen mümkün değildir. Bunu TUM-DER değil, zedel bir biçimde hayata geçirmiştir.

ÖRGÜTLER VE KİTLELERİN SOMUT SORUNLARI

TUM-DER, kuruluşundan bu yana geçen kısa süre içinde, demokratik kitle örgütlerinin en önemli işlevinin, temsil ettiği kitlelerin somut sorunları ile uğraşmak ve bu sorunlarla genel yurt sorunları arasında bir bağ kurmak olduğunu sürekli vurgulamıştır. El atılan sorunlar ve önerilen çözüm yolları basında ve ka-

muoyunda geniş yankılar uyandırmıştır. Verilen mücadele sonunda birçok soruna çözüm getirilmiş, birçok sorunun da çözümsüzlüğünün nedenleri açıkça çıkarılıp, sergilenmiştir. 39 aylık maaş farkları sorununu ilk kez TUM-DER ortaya atmış, konuya sahip çıkıp, kamuoyu oluşturmuştur. Sonunda zamanın Maliye Bakanı bu farkların verilinceğini açıklamak zorunda bırakılmıştır. Askerlik ya da herhangi bir nedenle memuriyetten ayrılanların, memuriyete yıl ortasında başlayanların vergi idaresinden yararlanması gerektiğini yine ilk kez TUM-DER açıklamış ve bu iadenin nasıl geri alınacağı yaygın bir biçimde ilgililere duyurulmuştur.

Emekli memurların sorunlarının, memurların sorunlarından farklı olmadığını, 1970 öncesi ve 1970 sonrası emekiller arasında intibak açısından çok önemli bir fark olduğunu yine ilk kez TUM-DER açıklamış ve düzeltilmesinde büyük katkı sağlamıştır. Yıl ödemelerin izinde de ödenmesi gerektiğini yine TUM-DER ısrarla savunmuş ve bugün yan ödemelerin 30 gününü geçmeyen izin ve raporlarda ödenmesini sağlamıştır. Mahrumiyet yeri ödeneklerinin verilmesi savunulmuş ve sınırlı da olsa gerçekleştirilmiştir. Katsayının ilk kez üç sayı birden (9 dan 12'ye) artırılması ve artışların yine ilk kez Emekli Sandığı'na

kesilmemesi mücadelesinde etkin bir rol oynamıştır. Karşılıksız fazla çalıştırılan memurların haklarını almalarında etkin mücadele verilmiş, ve sonunda başarıya ulaşılmıştır. Emekli Sandığı seçimlerinde TUM-DER adayı en fazla oyu alarak seçilmiş ve böylece örgütlü birleşik gücün yenilmeceği ilkesi hayata geçirilmiştir. DGM'lerin kaldırılması için verilen mücadeleye aktif olarak katılımı, yargı bütünlüğünü bozan bu mahkemelerin kaldırılmasında uğraş vermiştir.

İNANİYORUZ, BAŞARACAĞIZ

TUM-DER memurların somut ekonomik-demokratik taleplerinden hareketle, bu taleplerin siyasal sistemle olan ilişkilerini açığa çıkarmayı temel ilke olarak benimsemiştir. Verilen mücadeleler arasında hiçbir zaman aceleciliğe ve hayalcilığe yer verilmemiş, geçit verilecek yollar ve uğrunda mücadele edilebilecek

hedefler amaçlanmıştır. Sonuçta bu tür kazanımların kalıcı ve yeni mücadeleler için itici güç olduğu görülmüştür. Fakat bu tür kazanımların memurları ekonomik çıkmazdankurtarmayacağı hüçgözü arı edilmenden de vurgulanmıştır. Bu nedenle TUM-DER, önündeki en önemli ve acil hedefin grevli, toplu sözleşmeli sendika hakkı olduğunu bilmekte ve mücadelesini bu doğrultuda yönlendirip şu gibi bünde da başarıya ulaşacaktır. Bundan kimsenin en ufak bir şüphesi olmasın.

2. Olağan Kongresi TUM-DER'e yeni sorumluluklar ve yeni görevler getirecektir. Yeni seçilecek Genel Merkez yöneticileri mutlaka bunların da üstesinden geleceklerdir.

TUM-DER'in kongresinde başlıklar dilliyorun. Dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceği uğrunda verdikleri mücadelede yolları açık olsun. İnaniyoruz TUM-DER, diğer mücadelelerinde oldu-

mücadelesi ve örgütlenmesi

demokratik haklar mücadelesi o işyerinin dört duvarı arasında sıkıştırılmaktadır. Türkiye düzeyinde böyle bir örgütlenme binlerce memur örgütünü doğurmayla yöneliktir. Bunu burjuvazi tüm gücünü kullansa dahi yapabilecek güçte değildir. (TUM-ZERBANK- DER, TUM-P.T.T. DER, GENEL- DER, ENERJİ- DER, D.D.Y.D. vs.)

Burada Genel-Der ve Enerji-Der'in işkolu derneği olduğu söylenmektedir. Bunların işkolu dernekleri olabilmeleri için, o işkollarına giren tüm memurlar (Türkiye düzeyinde) örgütlenmesini gerektirmektedir. Halbuki bu iki dernek Ankara, İstanbul, İzmir gibi büyük kentlerin dışında örgütlenme olanaklarına sahip değildir. Böyle olunca da bunlara işkolu derneği demek en azından yanlışdır.

İşkolları örgütlenmesinde gelince, yaklaşımın bilimsel olma zorunluluğu vardır. İşkolları örgütlenmesinin doğru olduğunu söylemek yeterli değildir. Yeterli olan bilimsel kustalardır. Kustalardan biri o işkolu çalışanların üretim süreci içindeki yerlerini deşik oluşudur. (Örneğin öğretmenlerin üretim süreci içindeki yerleri deşiklerdir. Büro memurlarından farklıdır. Toplumun tüm kesimi ile sosyal ilişkiler içindedirler. Üretimde doğrudan katkı olan üyelerle yetiştirilmektedirler. Teknik elemanlar da öyle. Teknik elemanlarla işçiler kimi zaman aynı işi yapmakta ve çoğu kez üretimin her çesidi ile siki ilişkiler içindedirler. Sağlık memurlarının da üretim süreci içindeki yerleri büro çalışanlarına benzememektedir.) Şüphesiz, birinci kistas yalnız başına yeterli değildir. İkinci kistas, toplumdaki verilen demokrasi mücadelesinde başka bir örgütün sırtına kene gibi yapışmaktan uzak, bağımsız olarak itici güç olma kustadır. (Öğretmenler, teknik elemanlar ve sağlık memurlarının örgütleri aynı zamanda demokrasi mücadelesinde bağımsız olarak itici güçlerdir.)

TEK VE GÜÇLÜ ÖRGÜT

Yukarıda sayılan kesimlerin dışında kalan memurların tüm sorunları ortak. Ayrıca hepsinin yapmış olduğu işin niteliği hemen hemen aynıdır. Böyle bir durumda tek ve güçlü örgütte, Türkiye somutunda TUM-DER'de, örgütlenmek her ilerciler demokrat ve devrimcinin görevidir. Başka türlü tavır ve anlayış akıntıya kürek çekmektedir. Sendikacılıklarını almamış memurların bu düzeyde onaltı işkoluyla göre örgütleyelim demek, uğrunda birlikte mücadele verilmesi gereken hakların kıyısından tutmak demektir. Memurlar TUM-DER çatısı altında birleştikleri zaman sendikacılıklarını aldıklarında mutlaka sınıf ve kitle sendikacılığı anlayışını taşıyan güçlü işkolu sendikalarında örgütleneceklerdir.

Ocak 1975'de kurulan TUM-DER Türkiye'de ilk kez memurların örgütlenmesini ve doğru mücadeleyi anlayışını geliştirmiştir. Memurlar aktif kitle yemlemlerine TUM-DER çatısı altında katılmışlardır. Tabanın kaynaşması, örgütlü birleşik gücün memurlar düzeyinde sağlanması, kararların tek merkezde işlerliğe kavuşması ve memur mücadelesinin Türkiye'nin en ücra köşelerine kadar sokulması doğru örgütlenme ve mücadele anlayışının ürünüdür. Elbette TUM-DER'in bu gelişmesine ve mücadelesine doğru bükümler olacaktır. Fakat tabanın onayı onları memur mücadelesinden giderek tecrit edecektir.

TUM-DER KONUSUNDA BİLİNÇLİ BİR ÇARPITMA

Bu gün Emekli Sandığı kapsamına giren 1.000.000 kişi bulunmaktadır. Bu sayının 360.000'ini öğretmenler 100.000'ini sağlık memurları 160.000'ini

kinını teknik elemanlar 100.000'e yekasını subay-astsubaylar 60.000'ini polisler oluşturmaktadır. TUM-DER'in örgütlenme alanı içine giren memur sayısı 300-400 bin civarındadır. Böyle olunca TUM-DER 1.000.000 memurdan şu kadarını örgütlemiş demek gerekleri saptırmaktadır. Kaldı ki üç yıl içinde TUM-DER 40 bin'in üstünde memur örgütlemiştir. Bu günün koşullarında bu sayı başardır. Bu başarıyı işe geyezlikten başka iş yapmayanların onaylaması diye bir zorunluluk yoktur. Hedef nicel ve nitel olarak daha güçlü örgütlenmedir. 160'min üstüne varan şubeleriyle TUM-DER'e her gün yüzlerce üye katılmaktadır.

KİMLER ELELE

Maceracılığın genel karakteri kitlelerin uzun süreli, sabırlı, kalıcı mücadelelerine alışkın olmayışlarıdır. Onun için kimileri işyeriolsun, işkolu olsun veya merkezi olsun "nerede hareket orada. bereket" anlayışı ile hareket edecek faydacı bir tavır içine girmektedirler. Kendi görüşleri doğrultusundaki örgüt yönetimleri ve örgütleri, biçimleri ne olursa olsun doğru bulmaktadırlar. Yönetiminde olmadıkları örgütleri "yanlış" bularak bilime ters düşmektedirler.

Son zamanlarda ortaya çıkan belli bir görüşün Türkiye somutunda TUM-DER'e karşı "işkolları" düzeyinde örgütlenmeye gitmesi, içinde bulundukları ikili tavır bir ürünüdür. GENEL-DER bu ikili özellikten dolayı kurulmuştur. Birinci özellik, başında var oldukları örgütlerde, (özellikle sendikalarda) kendi görüşünde olmayan ilerciler demokrat ve sosyalist unsurları tasfiye etmektedir. Bu tavrının o örgütü giderek yok etmekte veya küçük bir kadro örgütü niteliğine dönüştürmektedir. Bu da hiç kuşkusuz burjuvazinin işine gelmektedir. İkinci özellik ise, varolmadıkları örgütlerde, o örgüte alternatif yeni "örgütler" oluşturmaya çalışmaktır. Örneğin Keramik-İş'e karşı Beton-İş, ASİS'e karşı AĞAÇ-İŞ ve TUM-DER'in genelinde ise bu görüşteki insanlar hemen hemen yok gibidirler. Bunlar şimdi aynı taktikçi TUM-DER'e karşı da uygulamak istemektedirler ve onun için aslında işyeri olan, fakat kendi deyişlerine göre "işkolu" dernekleri kurmaya çalışmaktadırlar.

SONUÇ

TUM-DER'in örgütlenme alanı içine giren 400 bin memurun bugünkü örgütlülük düzeyi mutlaka tüm faşist baskılara rağmen lafazanlıklara rağmen geliştirilecek, demokratik kitle örgütünün yapısını saldıran maco ve faşistlerin dışında tüm memurların TUM-DER çatısı altında toplanması mücadelesi daha kararlı bir şekilde sürecektir. Şimdilik adına ister işyeri ister işkolu denisin, işyeri derneği niteliğinden öteye gitmeyen bu örgütlerin, işyeri görevimizi yaratarak ve özünde "sizin derterliniz ayrı diye" sağ sapma içine girerek, ekonomizm yaparak belli bir taban bulmaları onların doğruluğunu ispatlayamaz. Çünkü yanlış yolda hızlı yürümek yarar değil zarar getirir. Gerek ekonomik demokratik haklar mücadelesinin yolu, gerek faşizme ve emperyalizme karşı mücadelenin yolu her zaman örgütlü birleşik gücün geçeri.

* TUM-PERSEN: Bugün TUM-PERSON KON'la dönüşmüş ismi var cismi yok bir kuruluştur.

Sermayenin 1978 programı

Ekonominin durumu üzerinde ve hükümetin aldığı önlemler konusunda çok konuşuldu ve yazıldı. İlgili olabilecek herkes, IMF dahil, görüşlerini belirttiler. Türkiye büyük burjuvazisi de. Yalnız, anlaşılın sonuncuların görüşleri dağınık ve teker teker duyurulmuş olacak ki, Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği (TOSİAD) bütün bunları toplamak ve topluca yayınlamak hem de resmi görüşleri olarak kaydedilmek istemiş. 1978 Ara Programının Hedef ve Dengeleri Özerine Görüşler-Öneriler adlı çalışma 10 Ekim 1977 tarihini taşıyor. İçindeki verilerin kapsamı açısından biraz daha eski. Son yapılan zamları içermiyor ama bir ölçüde haber veriyor. En güncel veri, tekel zamlarına ilişkin. Önemli değil. Bir ay önceki verilere dayanarak yaptıkları çözümlerle ilgili bugünkü verilere dayanarak yapabilecekleri çözümler arasında hiç fark yok. Çünkü araştırmamın amacı, Türkiye ekonomisinin bugün içinde bulunduğu durumun çözümlenmesi ve buradan çıkan önlemleri sıralamak değil.

"ARA REJİM HÜKÜMET PROGRAMI"

Amacın ne olduğu daha içi kapağın arkasında, en baştan söylenmiş. Şöyle: "TOSİAD tarafından yıllık programlar ve bütçeler üzerine daha önce üç çalışma yayınlanmıştır." Her biri de ilgili yılın Ocak ayında yayınlanmış. Söz konusu çalışmanın özelliği ise "Ekim ayı başında, sorumlu kamu kuruluşlarının henüz program ve bütçe üzerinde hazırlıkta tamamlanmadan öneri olaak ortaya" konulmuş olması. Daha ileride, sunuş bölümünde 1978 yılı programının, "ara program" niteliği taşıdığı ve bu nedenle ekonomik gündemin en önemli konusu olduğu belirtiliyor. Çalışma, tümüyle, "bugüne kadar söylenmiş olanlar dikkatlerden kaçmış olabilir: bir kez daha topluca ve yazılı olarak söylüyor ve talep ediyoruz" havasında. Çok rahatlıkla, bir "ara rejim hükümet programı" olarak değerlendirilebilir.

Gerçekten, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Dördüncü Beş Yıllık Planı gereken zamanda hazırlayamaz. Daha bugünden tamamlanmış olması gerekirdi. Ona dayalı olarak hazırlanacak bir 1978 yılı programı ve buna dayanılarak hazırlanacak bir de 1978 bütçesi var. Yasaların koyduğu aşgari zaman kısıtlamaları nedeniyle 1978 bütçesinin zamanında yetiştirilmesi için plansız ve programsız hazırlanması gerekiyor. DPT'nin Plan'ı hazırlamakta gecikmesinin temel nedeni hükümetin de yer aldığı Yüksek Planlama Kurulu'nda henüz stratejilerin saptanmamış olması. Hükümetin bu geciktirmesinden doğan "sakıncaları" birisinin gidermesi gerekir. Bu, gerek alması stratejiler oluşturması gerekse de "ara rejim" önermesi biçiminde TOSİAD tarafından üstlenilmiş.

BEKLENECEK ZAMAN KALDI MI?

Çalışmanın 18. sayfasında, gelecek planın hazırlanmamış ve eskisinin döneminin ise tamamlanmış olması nedeniyle, bir "yıllık program" hazırlamanın olanaksızlığından söz edilecek önümüzdeki yılın plansız bir yönetim gerektirdiği belirtiliyor. Böyle bir yönetimin neleri gerçekleştirmesi gerektiğine ilişkin ipuçları hemen aynı yerde sıralanmış. Bazıları şöyle: "Program, ekonominin statüsünü tartışmaktan çok sorunları çözen karakterde olmalıdır. Program gelecek dönemde uygulanacak politika önerileri hazırlamaktan çok bir yıl içinde mutlaka tatbik edilecek tedbirler değildir."

Açıkça, "uzun süreli düşünmeye gerek yok, dolayısıyla çözümlere de" deniyor. İstatistikler ve önümüzdeki dönemin politikaları önemli değil; önemli olan, sorunlar değil ve yapılacak olan mutlaka bir yıl içinde yapılmalı. Anlaşılın sabırlar taşınmakta. Bekleyecek zaman kalmadığına kanaat getirilmiş.

Böyle genel hükümler dışında bazı özel konularda da görüşler, gene bu bölümde belirtilmiş. Örneğin İkinci Boğaz köprüsü bekletilebilir. İla da 1978 yılı içinde başlatılması gereken bir girişim değilmiş. Anlaşılın, ilgili arsa spekülasyonu için biraz daha va-

kit bırakılması isteniyor.

DPT'nin eşgidim çalışmalardan yakınıyor, rapor hazırlamaktan çok uygulamaya yönelik ve mahallinde çözüm amacı güden çalışmalar yapması isteniyor. Diğer kamu kuruluşları için de bir istekleri var: "Dağınık sorumluluklar belli kuruluşlarda toplanmalıdır."

TÜRKİYE'DE PLANLAMA VAR MI?

Çalışma için genelde söylenebilecekler böyle. TOSİAD'ın 4. Plan'ın hazırlanmamış olmasından, dolayısıyla da 1978 yılına programsız ve bütçesiz girmekte olusumuzdan yakınmakta olduğu sanılmıyor. Türkiye'de uygulanmakta olan, zaten plan olmadığı için herkes gibi hatta daha yakından büyük burjuvazi biliyor. Ortaya çıkarılmış olan durumdan yararlanarak geçiş dönemi önerileri hazırlamak yalnızca kulif hazırlamaktan öteye gitmiyor. Hatta bunu yapmak için TOSİAD'ın çalışmasında girdiği 'zahmetlere' girişiminin de gereği yok. Böyle bir rapor hazırlanıp, belirli talepler ileri sürülecek, bu daha kısa bir biçimde yapılabilir. 60 sayfaya varan bir çalışma gerekmez.

Fakat, böyle bir çalışma 60 sayfa tutacaksa, o zaman doğal olarak bazı göz boyama girişimlerine gerek duyulabilir. TOSİAD, oturmuş uzmanlarına Türkiye için 1978 yılında uygulanabilecek üç alması hazırlanmış. Planlar genel olarak böyle hazırlanır. Bir den fazla alması arasında ilgili olan birini seçer. Bu seçim gerek çeyitli büyüme hızları arasında bir seçim olabilir, gerekse aynı büyüme hızı içinde çeşitli yöntemlerden birinin seçilmesi olabilir. Bu nedenle, mizanenin hazırlanması için çalışmada 1978 yılında büyüme hızının % 8,2 olmasını sağlayacak iki alması ve % 6,5 olmasını sağlayacak da bir alması "özetlenmiş." Her bir alması ne anlama geldiği ve içerdiği önlemler arkasındaki varsayımlar 'bilimsel' bir biçimde sıralanmış. Aslında yapılan, değişik alması altında bile olsa genel görüşün aktarılması. Dış ticarete ilişkin bir görüşün her üç almasıda da ama değişik bir biçimde yer alması beklenir. Böyle değil. Bu konu bir alması altında işlenmiş, örneğin kamu tasarrufları da bir diğesinde. Kısaca, alması farkı gözlemlenmezsiniz düz bir metin olarak okumak gerekiyor raporunu.

İLK ALMAŞIK

Almasıların tanıtılması adı altında üç genel değerlendirme ileri sürülüyor. Bunlardan birinin seçimi,

diğerlerinin bir yana bırakılması söz konusu değil. Belirtildiği gibi, önemli olan çeşitli almasılar arasında birini politik bir seçim sonucu beğenmemek ya da beğenmek değil. Yalnızca, görünüşte geleneksel işleyişe uygun olsun diye üç almasıktan söz ediliyor. Sonunda da bunlardan ikincisi "seçiliyor." Buna karşılık gelen büyüme hızı % 6,5. Biz gene de her üç almasıdan adlarını da verelim: Dar kapsamlı bir istikrar programının uygulanmasının devamı. Sanılır ki, büyüme hızı diğerlerine göre daha düşük olacak; fiyatlar daha yavaş artacak vb. Hayır, bugün hepimiz 'istikrar' demince neyin anlatıldığını biliyoruz: Zam, devalüasyon, işsizlik ve alabildiğine artan tekeli kârlar. Yani, birinci alması bugünkü uygulamaların sürdürülmesinden yana... Ama o da değil; diğer iki almasıda da öngörülen fiyat artış hızları, devalüasyon oranı vb. aynı. Belirli makro büyüklüklere belirli değerler verilmiş ve kaynak, TOSİAD Araştırma Grubu olarak gösterilmiş. Kısaca, belirli değişikliklerle belirli gelişmelerin ne sonuç vereceğine ilişkin hiç bir ipucu olmadığı gibi böyle bir çalışmanın yapıldığına ilişkin kanıt ileri sürme çabası da var. Yinelemek hakkına söyleyelim: Çalışmanın tümü bir ara rejim hükümet programından başka birşey değil.

İKİNCİ ALMAŞIK: TEDBİRLER

Gelerek İkinci alması adına; Türkiye'nin dış borçlanması olanaklarını harekete geçiremeyeceği varsayımından hareketle, ithalatta darboğazlarla karşılaşılacağını ve ekonominin olumsuz yönde etkileneceğini ortaya koyan bir denge. Kısaca, bu da bir alması değil. Bu bölümde anlatılan da yalnızca dış ticaret durumumuzun içinde bulunduğu darboğaz ve bunun sürdürülmesi gerektiğinden başka birşey değil. Fakat bu sonuç diğer iki alması için de geçerli. Bir sonraki alması adına geçmeden önce TOSİAD'ın içinde bulunduğumuz yılı ve 1978'i dış ticaret açısından nasıl görmek istediğine bakalım. 1977 dış ticaret açığı 3,7 milyar dolarda kalacakmış. Daha sekizinci ayı sonunda 2,5 milyar doları aşmış göz önüne getirsek bu kestirime, sermayenin niyetlerini ve nesnel koşullar açısından gerçekçi bir kestirim diyebiliriz. Fakat bunun gelecek yıl 3,4 milyar dolara düşeceğini kestirebilmek için daha dikkatli olmak gerekir.

TOSİAD'a göre 1978 ithalatımız 5,5 milyar dolar düzeyinde tutulacak. Bunun yanında ihracat 2,1 milyar dolar, işçi döviz girişleri 1,3 milyar dolar, yabancı sermaye girişi 600 milyon dolar, orta ve kısa vadeli krediler (DÇM'lar dahil) 1,4 milyar dolar olacak. Bu-

Sermaye, iktidarlarını açık açık söylüyor

mi: PLAN DIŞI YÖNETİM

na göre 'mevcut döviz rezervlerimiz' 100 milyon daha eriyecek. Olmayan rezervlerin nasıl eriyebileceği bir yana, diğer verilen rakamların gerçekleştirilebilmesi için yukarıda sözü edilen cinsten uygulamaların zorunluluğu ortada: "Önümüzdeki yılda mutlaka uygulanması gerekli..."

POLİTİK ORTAM VARSAYIMI

Üçüncü almanın adı neredeyse 1978 yılı yönetiminin adını koyacak: Ekonomide istikrarı ve rasyonelleşmeyi daha ciddi önlemlerle sağlamaya amaçlayan bir politik ortamın varsayımı. Benzer bir girişim, "bellirli reformların gerçekleştirilmesini sağlayacak..." diye çıktı idi yola. Hemen bu başlığın altında bir açıklık getiriliyor: "Bu durum ekonomide idari tedbirlerle yönelmeyi ve yasaklamalar yoluyla ekonominin duyarlılığını sağlamayı ön plana çıkarmaktadır. Son zamanlarda alınan bir dizi tedbirler içinde bu tür tedbirlerin önemi daha açık anlaşılır olmuştur." Genellemeye kaçmamaya özen göstererek anımsatılmalı ki, son zamanlarda alınan önlemler arasında, zamlar, devaliasyon, bedelsiz ithalat kısıtlamaları vb. yanında ERDEMİR ve Demiryolları grevlerinin ikiser kez ve altmışar gün erelenmeleri de var.

'Almaşklar'ın sıralanmasından sonra ekonominin bugün içinde bulunduğu durumun sorumluları araştırılıyor: Hükümetlerimiz. Kamu iktisadi teşekküllerinin (KIT) "giderek büyüyen kaynak israfına yönelik" yapıları, yanlış sanayileşme stratejisine dayalı sorunlar ve gerçekçi kur politikalarının uygulanmaması hep hükümetlerin sorumlulukları içinde imiş vb. Fakat, gerek biraz daha ilerde gerekse daha başta da belirtiliyor: 1977 yılında KIT'lerin toplam zararları 20 milyar lirayı bulacakmış ve seçilen almaşığa göre bu 24 milyar liraya yükseltilelimiş. Sanayileşmede yapılan işlemlerde hükümetin sorumluluğuna gitmeye gerek kalmadan görülebilecek birşey var: Montaja dayalı 'sanayilerin tamamı özel kesimin ve başta da TÜSİAD üyelerinin elinde. Gerçekçi kur ayarlamasına gelince çalışmanın daha en başında (s. 3) deniyor ki, "Tarım ürünleri destekleme fiyatları ve döviz fiyatında gerçekçi uygulama devam edecek." Ya başta söylene raporun redaksiyonunu yaparken atlamışlar ya da söylenenlerin ikisi arasında bir çelişki yok. Çelişki olmaması gerekir. Olmadığı da satırlar arasında bu ve başka konulara ilişkin söylenenlerde ortaya çıkıyor.

MSP'YE SATAŞMA

Tutarlı projeleri olmadığından yakınılan yeni domates salçası, uçak fabrikaları temellerinin atıcısına ve 1977 programına TAKSAN, TUSAŞ, ağır sanayi ve teçhizat fabrikaları projelerini koydurana karşı değişik yerlerde ama sık olarak karşı çıkılıyor. MSP'nin özünde değişile bile görünüşte devaliasyonlara da karşı olduğu biliniyor. Bütün bunların sorun ile ilişkilerinin önemi bir yana kur ayarlamasına ilişkin raporda söylenenler bu bakımdan ele alınmalı. Gene hemen aynı sayfada MSP elindeki Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na sataşılıyor: "Türkiye'de özel girişimcilerin tüm projeleri değişik biçimde doğrudan ya da dolaylı devletin izni veya denetimi ile gerçekleştirilebilir." Dolayısıyla, çalışma bir bakıma MSP'yi de hedef almakta.

Yalnız, Türkiye'de tüm özel girişimlerin devlet desteği ve koruyuculuğu gördüğü konusundaki, yukarıda yapılan alıntı, TÜSİAD'ın öznel amacı ötesinde, yani MSP'ye çatmak amacı ötesinde nesnel bir durumu ortaya koyması bakımından önemli. Devletin bu rolü çeşitli biçimler alıyor. Biri de KIT'lerin zarar ettirilmeleri. Bu konuda TÜSİAD'ın öngördüğü rakamlar yukarıda verilmişti.

BAĞIMLILIKTA Kİ KERAMET

Ekonominin içinde bulunduğu durumun nedenleri arasında dışa bağımlılık da var. Şaşırtıcı olmamakla TÜSİAD'ın bunu söylemesinin bir nedeni olmalı.

"Danışman"larından aktık danışıyorlar

Yoksa bugüne kadar bu özellik ilericiler tarafından belirtilen bir özellikti. İşverenlerin aynı rolü üstlenmeleri beklenmemeli. Dışa bağımlılığın nasıl kullanıldığı çok ilginç bir biçimde ortaya çıkıyor. Kısa dönemde aşamalı olarak dış kaynaklara bağımlılığı azaltıcı uygulamalar için 1978 yılı plan ve program dışı olması nedeniyle bir olanak yaratılmıştı. Bu cümle ile birkaç şey birden öne sürülmüş oluyor. Ekonominin dışa bağımlılığı plan ve program işiymiş ve plan-program uygulamasından kurtarılmış bir yıl olan 1978 yılında dışa bağımlılık azaltılmaya başlanabilirmiş. Bu uygulamanın temel araçlarından ilkinin dikkatli okumak gerekiyor; neler arasında iliski kurulduğunu ve belli sonuçları çıkarmak için ne 'çözümlemeler' yapıldığını görebilmek için.

"Döviz gelirlerini artıran tedbirler dengeli biçimde uygulanmalıdır. İç tüketimi sınırlayıcı tedbirlerle paralel olarak ihracatta kısa sürede nisbi bir gelişme sağlanabilir." İç tüketimi sınırlayıcı tedbirler, yani kemerleri sıkma politikası. Daha başka bir deyişle, yükselmeyen ücretler ve artan fiyatlar. Bu sonucun sağlanması ihracatımızın artmasını sağlayabilirmiş. Demek istenen, Türkiye'nin ihrac edebileceği mallara karşı yurt içinde o denli yüksek bir talep var ki, sanayiciler mallarını dışarıya satabilmek için yeterli özendiriciliğe sahip değildir. Ya bu özendiriciler sağlanmalı ya da iç talep kısılmalı.

ALINTILAR

Böyle ilginç çözümleme ve sonuçlar raporun her yerine serpiştirilmiş. Belirli bir düzen içinde vermenin olanağı yok. Sıradan birkaçına, kısaca değinerek geçelim. "Dış açığın finansmanı sorunu çaresizlik noktasındadır." "Üçüncü plan dönemi vergi yönetiminde yapılması gereken düzenlemelerin gerçekleştirilemediği 5 milyar kayıp vardır." "Mevcut işgücü fazlasının sosyal sorunları, istihdam imkanları yaratılmasını boyutlarını aşmıştır." "Ücretli ve sanayici mevcut vergi yasa ve toplama usulleri içinde takatlarının sınırını varmıştır... Vastalı vergi sistemi, gelir artışlarını kendiliğinden izleyecek esnekliğe kavuşturulmalıdır."

"1978 yılında fiyat artışları devam edeceği varsayımına göre, değer üzerinden alınan vergilerde bir artış beklenmesi doğaldır." "1978 yılı bütçe uygulamasında katsayının artırılması konusunda yer alacak tartışmalarda siyasal yeğ tutmalar ekonomik zorlukları baskı altına alacaktır." "Kurumlar vergisi artışındaki olumlu gelişmelerin 1978 yılında aynen devam edeceği kabul edilmektedir. KIT'ın ürettiği mal ve hizmet fiyatlarında yapılan ayarlamalar yanında üretimlerinde beklenen gelişme bu vergi artışını etkileyen önemli imkanlardan biri olarak değerlendirilmelidir." "İhracat seferberliğine ilişkin politik sekiyasıların ger-

çekçi tedbirlere dönüşeceği ve bu tedbirlerin gerçekçi bir kur politikası ile destekleneceği varsayılmıştır." "Özellik olarak 1977 yılı fiyatları ile % 1,5 oranında gerileyeceği tahmin edilmektedir."

DIĞER TAVSİYELER

Yukardaki alıntılardan çıkan sonuç yorum getirmeyecek kadar açık. Sanayiciler vergilendirebilmelerinin sınırlarında oldukları için KIT'lerin ürün fiyatları yükseltilemeli ve bu yolla sağlanan yüksek gelir vergilendirilmeli imiş. Memur maaşlarına ilişkin doğabilecek politik tartışmaların önünü almak için şimdiden katsayının 12'den 14'e çıkartılacağı duyurulmalı ve konu böylece kapatılmıymış. Son zamanlarda basında çıkan, özel sektörün yatırım harcamalarını kısıtlamayı planladığına ilişkin haberler TÜSİAD tarafından doğrulanmakta. 1977 yılında büyüme hızının % 5,5 dolayında kalacağı belirtiliyor ki, bu diğer verilerle doğrulanabilir. TÜSİAD bu hızın 1978'de de düşük kalmasını istiyor ki, bu IMF'nin hükümete kabul ettirmek istediği bir koşul. Kemerleri sıkma politikasının bağımlılıkla uygulanmasının istenmesi raporun her yerinde var. Sonuç olarak kısaca, kemerler sıkılacak, ücret ve maaş artışları olabilecek en düşük düzeyde tutulacak, sanayinin vergi yükü artırılmayacak, bunun yerine kaynakları israf eden KIT'ler bir daha vergilendirilecek, fiyatlar arttırılacak, devaliasyon yapılacak vb.

Böyle bir programı uygulayabilecek 2. MC'nin gücü içinde midir? Sanayici ve iş adamlarının görüşü bu merkezde değil. Özellikle ortaklardan birinden teğirginler. Bu koalisyen dışında bir hükümet ise CHP'yi de içermek zorunda. Sorun, CHP'ye böyle bir programı uygulamaya koymayı kabul ettirmek. Önümüzde büyük bir devaliasyon var. Türkiye devaliasyon sonraları ilginç gelişmelere tanık oluyor. Bir kez 'bellirli reformların uygulayıcılığı' günün koşullarında 'ilerici' götünenlerden beklenmişti. Programı, bu kesim içinde oluşturulmuştu. Ekonominin sorunları artıyor. Buna koşut olarak sorunlara çözüm önerileri de yeni boyutlara ulaşıyor. Büyük burjuvazi artık, programını uygulamak için değişik kılıflar aramak gereksinimini duyuyor. Doğrudan çıkar "benim programım budur, bunu da uygulayacak şöyle bir hükümettir!" diyor. Programın okunup anlaşılması zaman alır. Bu zaman içinde programın 'erdem'leri belirebilir.

TÜSİAD'ın kendi deyişleyle, "1978 yılı herhangi bir plan dönemi programı değildir. Bağımsız hazırlanması ve değerlendirilmesi gerekir. Bu neden, aynı zamanda bir imkan ve fırsat yaratmaktadır..." Ve gene, "Ekonomi, 1978 yılı... plandışı bir yönetim altında geçirecektir." TÜSİAD gerekli uyarıyı yapıyor. Önemli olan, olduğunca erken bir zaman içinde bunu görüp gereğini yerine getirmektir.

TERÖRİZM İŞÇİ SINIFININ YOLU DEĞİLDİR

Mehmet KÖK

Geçtiğimiz hafta bütün ülkelerde, basında, radyoda, televizyonda uçak kaçırma olayı geniş capta yer aldı.

İşin İçine Türkiye'nin de karıştırılması ile bu olay kamuoyumuzu yakından etkiledi. Toplumun her kesiminden insan kendini bu olayın tartışması içinde buldu.

Uçağın kaçırıldığı duyulur duyulmaz, "Duydun mu uçak kaçırılmışlar." diye başlayan ve yayılan tartışmalar, işin uzamasıyla birden ülke ve dünya çapında önem kazandı. Herkes gelişmeleri yakından izledi. İşçisi, köylüsü, emekçisi, küçük sennayedarı, büyük sermayedan hem tek tek, hem örgütleri aracılığı ile bu olayın değerlendirmesini yaptılar. Örgütlü, örgütsüz her insan görüşünü ortaya koydu. Herkes duygularını, tavırlarını belli etti. Yani bu olayın geniş bir propaganda oldu. Dünya çapında yapılan bu propogandanın hangi sınıflar yararlandı? Zaman kimlere dokundu? Uçak kaçırma olayı başarısızlıkla sonuçlandı diye kimlere ters propoganda malzemesi sağlandı? Bunlar bu yazının konusu değil. Çünkü bilimsel sosyalist düşüncede kabul edilmeyen bir yöntemin eylemi yürütenlerin isteklerine uygun sonuç vermesi halinde savunulması gibi bir tutarsızlık da yapılmaz. Ayrıca işçi sınıfının kabul etmediği hiçbir yöntem yararlı da olmaz.

Her toplumsal olayda olduğu gibi bu olayda da işçi sınıfı düşüncesini ile sermaye sınıflarının düşüncesini çatıştı. İdeolojik mücadele olayı süresince yoğunlaştı. Düşünce alanındaki her çatışma duygular da barekete geçirdiği için davranışlar da etkileniyor. Bu olayda kimisi uçak kaçırılanların tarafını tutarak bu eylemi savundu, kimisi de onaylamadı ve karşı çıktı. Sonunda da kimilerinin umutlanı kırıldı, üzüldüler, kimileri sevindiler.

TARTIŞMALAR, DÜŞÜNCELER, GÖRÜŞLER

Halk arasında yorumlar çeşitli idi: "Uçaktaklemin ne günahı var? O kadar masum insana yuzuk değil mi?" "İçerdekileri bırakmazlarsa bezkesi öldürsünler." "Bıraksınlar." "Bırakmayacaklar", "Bıraksınlar." "Bıraksınlar", "Ben olsam bırakırım." "Bırakmam" Bu böyle sürdü. Yeni gelen haberler bemen yorumlandı. Kaçırılan ve hükümetlerin önlemleri atıldıkça dayı. Ülkelerin hükümetleri ve polis örgütleri değerlendirildi. "Güçlüdür", "Acizdir." diye. Ve olay bitti. Sonuç belli. Ama tartışma sürüyor. "Kaçırılanlar şöyle yapsaydı iyi olurdu, böyle yapsalardı kurtulurlardı" biçiminde. Neye uçaktaklemin öldürülmü diye izleniler bile var.

Kazanların saflarında tartışma bittii. "Hükümetler güçlü, kuru gürlütiye pabuç bırakmaz. İki dakikada adamları balletiler, yedi dakikada bütün uçaktaklemleri kurtardılar." gerekçesiyse.

Kaybedenlerin ve kaybedenleri kendi düşüncesiyse, duygulanıyla destekleyen birçok insan tartışmaları aralarında sürdürüyorlar. Uçak kaçırılanlar bu işi nasıl başarılardı?

Ama bu sonuçta onlar da yenildiler. Artık fazla söyleyecekleri birşey de kalmadı. En öfkeli, "Öldürselerdi hepimizi." diyebiliyor ancak ve çevresinden daha da kopuyor.

SOSYALİST MUCADELEYE VERİLEN ZARAR

Dünya örgütlü sınıf mücadelesi varolalı beri doğru düşünmek insanın tek başına başatabileceği bir iş değil. Tutarı düşünmek, bir ideolojinin benimsenmesi, bir ideolojiyi doğru kavrayabilmiş ve hayata uygulayabilmiş sınıf örgütleriyle mümkün. Bu işçi sınıfı için özellikle böyle. Örgütlü düşünemeyenler, yani kendi sınıfının bağışsız düşüncesiyse düşünemeyenler, yani kendi sınıf partilerinin görüşlerini bilemeyenler, mutlak karşı sınıfın düşüncesini etkisizleştirip davranıyorlar. Sınıfların örgütleri de, örgütleri içinde yer alanlar da ancak sağlam bir sınıf ideolojisi donanımına karşı sınıflardan zararlı etkiler almıyorlar.

Bu uçak kaçırma olayı her zaman için en kararlı terörizm düşmanlarının da bilimsel sosyalist düşüncenin emekçi halk kitlelerini kavramasını geciktirip duruyor. Geçiktirdiği gibi yine örgütsüz, başı bozuk "devrimci" sayesinde de sosyalizmin hem halk tarafından yanlış kavranmasını sağlıyor hem de gerçek örgütlerden dikkat kaydırması yapabiliyor. Bu yazı uçak kaçırma olayı gibi olayların provokasyon yanını işe hiç ele almıyor. O kadar ki, ülkemizde uçak kaçırma devrimcilik sayılıyor, banka soyak devrimcilik sanılıyor, parti binası, demek binası bombalamak, polis, jandarma vurmak, adam kaçırma devrimcilik sayılıyor. Bilimsel sosyalist düşüncesinin başından beri mücadele ettiği ve açıkça karşı çıktığı her türlü anarşi devrimcilik sayılıyor. Hem burjuvazi tarafından bu eylemler devrimcilik yerine konarak kolayca mahkum ediliyor, hem işçi sınıfının devrimci düşüncesini ve davranışını birçok iyi niyetli insanca benimseniyor. Böylece de işçi sınıfının gerçek düşüncesini ve hareketini doğru boyutlarda, bizi bir gelişme gösteremiyor, hem de geniş kitlelerin gözünde itibar kaybediyor.

Türkiye'de biçbir alanda örgütlü davranışının ve düşüncesinin ciddiliğine inanmayanlar sayesinde burjuvazi bilimsel sosyalist düşüncesinin emekçi halk kitlelerini kavramasını geciktirip duruyor. Geçiktirdiği gibi yine örgütsüz, başı bozuk "devrimci" sayesinde de sosyalizmin hem halk tarafından yanlış kavranmasını sağlıyor hem de gerçek örgütlerden dikkat kaydırması yapabiliyor. Bu yazı uçak kaçırma olayı gibi olayların provokasyon yanını işe hiç ele almıyor. O kadar ki, ülkemizde uçak kaçırma devrimcilik sayılıyor, banka soyak devrimcilik sanılıyor, parti binası, demek binası bombalamak, polis, jandarma vurmak, adam kaçırma devrimcilik sayılıyor. Bilimsel sosyalist düşüncesinin başından beri mücadele ettiği ve açıkça karşı çıktığı her türlü anarşi devrimcilik sayılıyor. Hem burjuvazi tarafından bu eylemler devrimcilik yerine konarak kolayca mahkum ediliyor, hem işçi sınıfının devrimci düşüncesini ve davranışını birçok iyi niyetli insanca benimseniyor. Böylece de işçi sınıfının gerçek düşüncesini ve hareketini doğru boyutlarda, bizi bir gelişme gösteremiyor, hem de geniş kitlelerin gözünde itibar kaybediyor.

Ebbette burjuvazi, balk nezdinde beğenilmeyen ve sonuç vermeden her yanlış davranış sosyalistlerin zımmetine yazmaya devam edecek. Ve bu işte oldukça usta. Ama sosyalist dünya görüşünü benimzediklerini ber fırsatı söyleyen bir çok "devrimci" bu çarpıtılmaları mücadele etmekte usta mı? Tutarı ideolojik tavırlar almak, tutarı sınıf örgütlerinin, tutarı işçi sınıfı partilerinin işi olduğu için birçok "ilerici", "devrimci" bala " Üzüm yemek yerine bağcıyı döğmeyi" amaç edinmiş olan kişi ve örgütleri "devrimci" saymaya devam ediyorlar.

SOSYALİSTLER NEYİ SÖYLER NEYİ YAPAR?

Amaçlarımız bireysel terörizmin bilimsel sosyalist düşüncesiyse hiçbir zaman uymadığı gerçeğini anlatmak için teoriden ve pratikten örnekler getirmek değildi. Şimdiye kadar Türkiye'de ve dünyada bep sermaye sınıflarının hoşuna giden ve onlara yarayan terörizmin nasıl çarpık bir propogandaya alet olduğunu, terörizmin sermaye sınıfların bir aracı haline, bir sapıtması, bir bedel şaşırtması haline nasıl getirildiğini bir kez daha batırılmaktaki. Bu bedel şaşırtması ise örgütsüz düşünen ve davranan beklerin ne kadar kolay kandığını iş söylemektili.

Örgütsüz ve disiplinsiz düşünce ülkemizde o kadar yaygın ki bu defaki olayda tanık olduğumuz şu konuşma sosyalistlere düşen görevin ne kadar çok ve sorumluluğun ne kadar ağır olduğunu gösteriyor: "Fillistniler selesedi ve bakli davalarını dünyaya duyurmak için uçağı kaçırdılar. Onun için destekliyoruz." "Fillistin Kurtuluş Örgütü" "Peki, Fillistin Kurtuluş örgütü bu uçak kaçırma olayını onaylıyor mu?" Burada ses çıkmıyor Belki bir genç cevap veremediği

bu soruyla karşılaşınca ilk kez "Örgüt" kavramı üzerine düşünmeye başlamıştı. Ancak bazı burjuvazinin tanımlarına bakarak "devrimci" olmuş kişiler ise bu Soruyu şöyle cevaplıyorlar:

"Evet FKO bu olayı üzerine almadı ama hiç yapar da biz yaptık, der mi? Uluslararası yasal bir örgüt, uluslararası yasal olmayan bir işi üzerine alır mı? Yapar, yapmadır der." Bu cevap da burjuvazinin sosyalistleri, devrimcileri söyledikleriyle yaptığı ters olan kişiler ve örgütler olarak gösteren sapırmacasına ne kadar uygun bir cevap. Sosyalistlerin, ilericilerin savduğunu her şarta yerine getiren, savunmadığını işe hiçbir şarta savunmayan kişi ve örgütler olduğu gerçeğini, sosyalist, ilerici kişi ve örgütlerin söylediklerini işe yaptıkları birbirini tutan kişi ve örgütler olduğu gerçeğini gözden kaçırarak hiçbir ciddi örgütsel çalışma yapmamış olmak gerekirdi. Ve bu örnek veriler konuşmalar, düşünce biçimleri de gerçekten de örgütlü bilimeyenler alt. Peki, bu durumda olan insan Türkiye'de az mı?

GÖREVLER YERINE GETİRİLECEK

Bu uçak kaçırma olayı her zaman için en kararlı terörizm düşmanlarının da bilimsel sosyalist düşüncenin emekçi halk kitlelerini kavramasını geciktirip duruyor. Geçiktirdiği gibi yine örgütsüz, başı bozuk "devrimci" sayesinde de sosyalizmin hem halk tarafından yanlış kavranmasını sağlıyor hem de gerçek örgütlerden dikkat kaydırması yapabiliyor. Bu yazı uçak kaçırma olayı gibi olayların provokasyon yanını işe hiç ele almıyor. O kadar ki, ülkemizde uçak kaçırma devrimcilik sayılıyor, banka soyak devrimcilik sanılıyor, parti binası, demek binası bombalamak, polis, jandarma vurmak, adam kaçırma devrimcilik sayılıyor. Bilimsel sosyalist düşüncesinin başından beri mücadele ettiği ve açıkça karşı çıktığı her türlü anarşi devrimcilik sayılıyor. Hem burjuvazi tarafından bu eylemler devrimcilik yerine konarak kolayca mahkum ediliyor, hem işçi sınıfının devrimci düşüncesini ve davranışını birçok iyi niyetli insanca benimseniyor. Böylece de işçi sınıfının gerçek düşüncesini ve hareketini doğru boyutlarda, bizi bir gelişme gösteremiyor, hem de geniş kitlelerin gözünde itibar kaybediyor.

Uçak kaçırma olayı sırasında emekçi halk arasında, "Bu yol bir yere çıkmaz. Bu iş sosyalistçe bir iş değil. Bu yöntem bizlere yaramaz." diyenler, üstelik bir de yanlış işi niyetli insanların teröristleri destekleyen ruh halierine rağmen bu sapkın eyleme karşı çıkanlar her zamanki gibi yine doğru konuşmuşlar, sosyalizme karşı sorumluluklarını yerine getirdiler.

Ama bayal kurklığına uğrayan iyi niyetli gençlere ve emekçilere gerçek doğru yolu, sosyalist mücadelesinin aşını ve örgütlü çalışmaya sabırla göstermek işi gerçek politik örgütünü tanıtmak işi, burjuvazinin bütün sapırmalarına rağmen devam ediyor.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NDE DEMİR KRALLARI

Türkiye kapitalizminin başbakanı Demirel'in iki niteliği olduğu söyleniyor. Demirel'e zafede edilen niteliklerden biri "hesap adamı", diğeri de "zamanlama uzmanı" oluşu ile ilgili.

Demirel'in birinci niteliği: Demirel hesap adamı ise, arz, talep ve fiyat arasındaki ilişkileri açıklayan formülleri iyi bilmesi gerekir. Örneğin Amerikalı iktisatçılardan R.H. Whitman'ın bir denklemi var. Bu denkleme göre, ABD'de de çelik talebinin spekülâtif bir nitelik taşıdığı görülmüyor. Bunun önemi şurada: Dünya'da çelik üretiminde en başta gelen ülkelerden biri olan ABD'de bile, çelik talebi spekülâtif bir nitelik taşıyor.

Demir-çelik spekülasyonu, ABD'de de söz konusu. Türkiye'de ise daha büyük ölçüde söz konusu. Demirel, hesap adamı olduğuna göre, çeliğin arz-talep ve fiyat arasındaki ilişkileri biliyor. Ama bunu bilmesi, Demirel'in niteliklerinden yalnızca biri ile ilgili. Büyük tüccarlara tam anlamı ile yararlı olabilmesi için, Demirel'in ikinci niteliğinin de devreye girmesi gerekiyor. İkinci nitelik ise "zamanlama" çlık. Demirel'in hesapçılığı ile zamanlamacılığı birleştiğinde, demir-çelik tüccarlarının kârlarına kâr katması için gerekli koşullar ortaya çıkıyor.

ÖNLEM PAKETİ İÇİNDEN ÇIKAN DEMİR-ÇELİK ZAMMI

Türkiye kapitalizminin enflasyon deviasiyon süreci içindeki zam olgusu biliniliyor. Son demir-çelik zamları da buna bir örnek.

Demir ve çeliğe zam yapılıyor. Eski ve yeni fiyatlar arasındaki farkın demir-çelik tüccarları tarafından 12 Ekim 1977 tarihine kadar hazineye yatırılması hükümet tarafından öngörülmüyor. Kamu oyunun baskısı olmasa bunun da yapılabacağı yok. Yani, tüccarlar eski fiyatlardan aldıkları demiri, yeni fiyatlarla satıp, durup dururken büyük kârlar sağlayacak-

lar. Hükümetin, farkları yatırımları için tüccarlara süre tanıması, Türkiye kapitalizminin artık pervasızca at oynatmadığını gösteriyor. Ama yine de Türkiye kapitalizminin iktidan, sıkıştırıldığı alanda, temsil ettiği sınıflara yararlı olmak için elinden geleni yapıyor.

Demir-çelikte birlikte kağıt ve çimento zamları ile ortaya çıkan fiyat farkı yaklaşık olarak 2 milyara ulaşıyor. Bunun da aşağı yukarı yarısını demir ve saca yapılan zamlardan doğan fark oluşturuyor.

DEMİREL'İN HESABI

Bir gazete haberi: "Bilgehan.... fiyat farklarını fona yatırma süresini 12.10.1977 tarihinden geçerli olmak üzere dört ay sonraya erteledi."

Gazete haberinin anlamı açık: Demir ve saca birlikte doğan fiyat farklarının geri alınması dört ay süre ile erteleniyor. Hazine böylelikle 1 milyar lirayı aşkın bir fondan, 4 ay süre ile mahrum kalıyor. Bu dört aylık sürenin de ileride yeniden uzatılması mümkün. Türk parasının değerinin yeniden düşürülmesi konusunda bir bekleyiş de var. Böylece MC içinde mevcutlara ek olarak, tüccarlara spekülâtif döner sermaye sağlanmış oluyor.

MC iktidannca ihšana uğrayan sınırlı sayıda spekülâtor-tüccâr dört ay süre ile bağışlanan 2 milyara yaklaşık sermayeyi in safâ gelip faizle işletmeler bundan elde edecekleri geliri gösteren formülün biliyor. Demirel'in matematik ve parlamento aritmetiği bilgisi zaten kuvvetli. Bunların yanında ticaret hesabını da güçlendirmesi için Erbakan'ın faizcilliğe karşı "görüşleri" bir yana klasik faiz formüllerine göz atmak yeterli.

Kısacası, ticari sermayeye 2 milyara yakın bir tutarın bağışlanması Demirel'in "hesap adamlığı"nı, bunun şimdilik dört aylık bir vadeye bağlanması ise "zamanlamacılığı"nı gösteriyor.

Eğer dört aylık süre daha da uzatılır-

sa, Demirel'in ve arkadaşlarının ticaret sermayesi lehine "zamanlama uzmanlıkları" hiç kuşkusuz daha da artacak.

GENEL EKONOMİK DURUM VE MAGAZİN HABERLERİ

Spekülâtorlerin 2 milyar liralık haksız kazançları derhal geri alınmıyor. Buna karşılık, ekonomik denge, "parasal olanaksızlıklar", IMF gibi gerçekleştirecek işçi sınıfının ekonomik hakları sınırlandırılmak isteniyor. Köylülerin ürünlerine ödenen taban fiyatları sabit tutuluyor. "Memur maaşları artarsa enflasyon olur" deniyor.

Böylesine bir sınıfsal ittifak dengesinde ticaret sermayesinin içinde önemli bir yer alan demir tüccarlarının kendilerine bağışlanan aşgari bir milyar liraya nasıl kullanacakları konusunda bazı ipuçları mevcut. Belki Erbakan'ın dinlemeyip faize vereceker. Daha kuvvetli bir olasılıkla kendilerine yapılan bu ihšanu

spekülâtif başka alanlarda kullanacaklar. Ama demir çelik tüccarlarının başka alanları da var. Magazinleri izleyenler, bunu bilirler.

Cannes film festivallerinde güzellerle resim çektirip su gibi para harcayanlar, sıra vergiye gelince de zarar beyan edenler nedense genellikle demir tüccarları oluyor. Seks yıldızlarını, ünlü şarkıcıları birlerce liralık hediyelere boğanlar da genellikle demir tüccarları. Türk filmelerindeki jönlere, zengin babalar, "cici de de"ler de genellikle demir tüccarları. Demirel'in yakınlarından Sezai Dıblan'ın da demir ticareti ile ilgili var. Ekonomide, politikada ve özel yaşantıda, demir tüccarları "güçlü" konumlarını koruyorlar.

Anayasa'ya göre, Türkiye bir Cumhuriyet. Ama bu cumhuriyette demir kralları da var. Demir krallığı mutlak monarşinin gücünü ancak sosyalist bir iktidar kırabilir.

Ağrı Dağı sefası

Son haftalar içinde Amerikan ve İngiliz basınında Türk-Sovyet sınırı konusunda bir dizi yazı çıktı. Yazıların kaynağı bir grup Amerikalı ve İngiliz gazetecinin Ağrı dağı ve çevresinde yaptıkları geziydi. Gazeteciler yazılarında, bu geziyi kimlerin düzenlediğini açık açık yazdılar. Amerikan Associated Press ajansının geziye katılan muhabiri, kendilerine "üniformasının üzerine sivil bir pardesü giymiş Türk olmayan bir subayın" eşlik ettiğini açıkladı. Associated Press muhabirinin bildirdiğine göre "sivil pardesiden" başka kamuflaj önlemleri de alınmıştı gezide. Örneğin Amerikalı ve İngiliz gazetecilere eşlik eden "kişiler" gezi sırasında elleriyle Arpaçay ırmağının karşı yakasını, yani Sovyet topraklarını göstermekten kaçındılar. Bunun yerine gazetecilere bol bol M.Ö. 6 ncı yüzyıldan kalma Ani kenti harabelerini gösterdiler, Nuh'un gemisinin nerede olabileceğini tartıştılar. Böylece geziye turistik bir nitelik verilmeğe istendi.

Financial Times gazetesinin muhabiri ise Türk-Sovyet sınırındaki Türk nöbetçileri ile konuştuktan sonra, sınır olaylarının çok seyrekleştiğini ve genellikle karşı tarafa geçen keçi ya da büyük baş hayvanların iki taraf arasında temasa yol açtığı yazıyordu. Hatta Türk-Sovyet sınırında bir işbirliğinin bulunduğunu bile gizlemiyor, yakında Arpaçay üzerinde bir hidroelektrik santralının Türk-Sovyet ortak girişimi olarak gerçekleştirileceğini bildiriyordu.

Ama bu gezi NATO tarafından düzenlenmişti. Ve geziyi düzenleyenler elbetteki Batılı gazeteciler Türk-Sovyet sınırındaki işbirliğini, Türkiye ile Sovyetler arasında iyi komşuluk ilişkilerini yazsınlar diye çağırılmışlardı onca gazeteciyi Türkiye'nin bu uzak köşesine. Gerçi London Times muhabiri, "Gezdiğimiz gördüğümüz yerlere bize buranın bir savaş alanı olabileceğini hatırlatacak hiçbir iz yok." diye yazıyordu ama Brüksel'deki NATO yöneticileri birdenbire bu bölgenin günün birinde savaş alanı olabileceğini tüm dünyaya duyurmaya karar vermişlerdi.

Amerikalı ve İngiliz gazetecilerinin NATO'nun daveti üzerine yaptıkları Ağrı dağı sefasının hakkını İngiliz Daily Telegraph gazetesinin muhabiri verdi. Daily Telegraph muhabiri gezip gördüğü yerleri anlattıktan sonra "yüksek rütbeli bazı NATO subaylarının" düşüncelerini de okurlarına aktardı. Muhabir NATO subaylarının, Türk-Sovyet sınırının günün birinde bir Sovyet saldırısının hedefi olacağını, Sovyetler'in Musul, Kerkük ve hatta Basra Körfezi'ndeki petrol kuyularını ele geçirmek için girişileceği bir harekatta Türk-Sovyet sınırının ilk hedefi olacağını inandıklarını yazdı. Daily Telegraph muhabiri, belki de yaratmak istediği korkuyu daha da etkilemek için Sovyetler'in böyle bir saldırıda tanklarını nasıl kullanacağını, paraşütçülerini Türk topraklarının üzerinde nerelere indireceğini, piyade birliklerinin nasıl hareket edeceğini bir kurmay subay edası ile anlattı.

Batılı gazeteciler bu tek kaynaktan gelen haber ve yorumları koro halinde tekrarladılar. "Nato merkezi Avrupa'nın savunmasına büyük dikkat harcarken, Güneydoğu kanadını ihmal ediyor" diye. Böylece Sovyet sınırına komşu Türk topraklarında da yeni bir silahlanma yarışını Brüksel'deki NATO kararlarında alınan gizli kararları ortaya döktüler. Türkiye'nin ise böylesine bir soğuk savaş manevrası içinde başrolü oynamak zorunda bırakılması 1950'lerden beri çok fazla şeyin değişmemiş olduğunu kanıtlamaktadır. O yıllardan beri zaten ipler başkasının elinde değil mi?

Türkiye kapitalizminin kralları eğleniyor.

EMPERYALİSTLER VE GERİCİLER TEDHİŞÇİLİĞE KARŞI ÇIKAMAZ

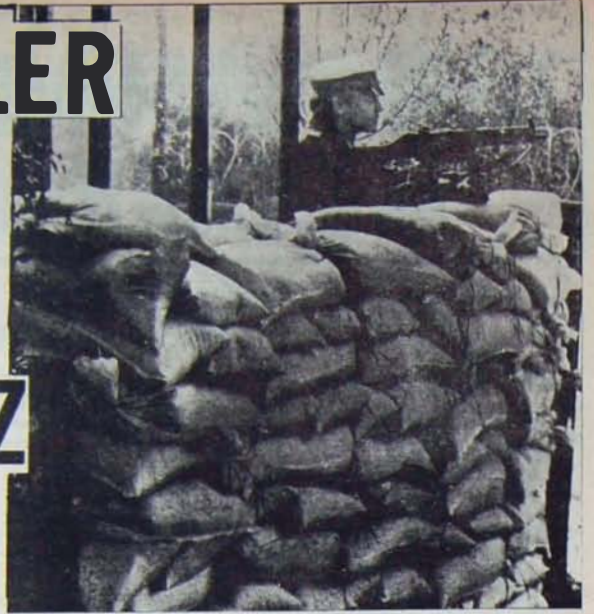
Federal Alman Havayollarına bağlı Lufthansa uçağının kaçırılması olayı, geçtiğimiz hafta bütün dünya kamuoyunun dikkatini dört gün boyunca üzerinde topladı. Olay, özel olarak yetiştirilmiş Federal Alman komando birliklerinin uçağa yaptıkları baskın sonucunda 4 gerilladan 3'ünün öldürülmesi ve 86 yolcunun sağ olarak uçaktan kaçırılmasıyla sonuçlandı. Uçağın pilotu ise baskından bir gün önce öldürülmüştü. Baskından birkaç saat sonra, serbest bırakılması istenen tutuklulardan 3'ünün intihar ederek öldükleri açıklandı. Uçağın kaçırılmasını düzenleyen kuruluş üyelerinin elindeki Federal Alman İşverenler Sendikası Birliği Başkanı Hanns-Martin Schleyer'in akıbeti ise henüz belli olmamıştı.

Lufthansa uçağının kaçırılması "politik terörizm" sorununu günün konusu yapmıştır. Sorunun uluslararası forum-

larda ele alınması için girişimler başlamıştır. Sosyalist ülkeler, işçi sınıfı partileri, ilerici politik güçler, uluslararası sendika ve kitle örgütleri, başlangıçtan beri politik tedhiş eylemlerine kararlılıkla karşı çıkmışlardır. İnsan bayatını tehdit etmenin toplumu değiştirmek için bir araç olarak kullanılmayacağını vurgulamışlardır. Bireysel politik tedhiş eylemleri ulaşılacak istenen hedeflere karşı geniş kamuoyu çevrelerinin tepkisini doğurmakta; emperyalizmin ve gerillaların ilerici barekte saldırıları için aradıkları ortamın oluşmasına yol açmaktadır.

GERİCİ SALDIRI İÇİN MALZEME

Buna karşılık kapitalist ülkelerin devlet adamları ve tüm gerici çevreler, "politik terörizm" sorununa bambaşka bir açıdan yaklaşmaktadırlar. Burjuva basın organlarının son günlerde "politik terö-

Gerillik, saldırıları için bahane arıyor

rizme karşı mücadele" üzerine yayınlanan yoğunlaştırmaların boşuna değildir. Emperyalizm ve gerillik, politik terörizm sorununu alevlendirerek gün geçtikçe sıkıştıran sorunlarını biraz olsun hafifletmeye çalışmaktadır. Bu arada, sorunun BM gibi uluslararası platformlarda görüşülmesi sağlanarak bu gibi forumların emperyalist propagandanın bir kürsüsü haline getirilmesine çalışılmaktadır.

Lufthansa uçağı olayının bilinen sonucuna ulaşılmadığını hemen sonra, özellikle Federal Almanya'da tedhişçiliğe karşı zafer sarhoşluğu arkasında gerici propaganda hızlandırılmıştır. Özel eğitim görmüş komandolara uçağa karşı giriştiği baskın, ülke içinde de devletin her türlü ilerici politik harekete karşı takınması istenen tavır örneği olarak övülmektedir. Diğer bir deyişle polis devleti propagandası yoğunlaştırılmıştır. Federal Almanya'da son üç yıldır yoğunlaşan tedhiş eylemleri, gerillerin ve neo-nazi güçlerin şiddet politikası lehine sürdürdükleri propagandanın hızlandırılması için vesile yapılmıştır. Alman Nazi suçlusu Kappler'in İtalya'dan Federal Almanya'ya kaçırılmasından sonra estirilen şoven ve intikamci bavnın hemen ertesinde Schleyer'in kaçırılması, faşizmin sesini yükseltmesi için eşi bulunmaz bir fırsat olmuştur.

BURJUVA DEVLETİNİN ASKERLEŞTİRİLMESİ

Luftansa uçağının yolcularını kurtarmak gerekçesiyle görevlendirilen özel komando birliği olayı üzerinde de durmak gerekir. Bu ve bunun gibi tedbirler, tedhişçiliğe karşı önlem alma bahanesi altında, burjuva devletini artan ölçülerde askerleştirme politikasının uygulanmasından başka birşey değildir. Burjuva propagandasının "politik terörizm" olgusu üzerinde bu kadar yaygara koymasının temelinde, bu amaç da önemli bir yer tutmaktadır. Kapitalist ülkelerin insanları günlük yaşamlarının her alanında, işyerlerinde, sokaklarda, kapıların önünde, çocukların oyun alanlarında, dinlenme yerlerinde devletin silahlı muhafızlarıyla karşı karşıya getirilmektedir.

Lufthansa uçağının kaçırılması olayı Türkiye'de de gerici burjuva basın tarafından malzeme yapılmaya çalışılmaktadır. Gerici basın kalemlerleri ve onlarla aynı azafta kullanmaya başlayan "merkez" yazarları, uçak kaçırma olayının kamuoyunda yarattığı tepki ve tedirginlikten

yararlanarak tümüyle ilerici, demokratik akımları gözden düşürmeye çalışmaktadırlar. Kimileri de politik terörizmin yanlış ve çıkmaz yol olduğunu, emperyalizmle ve tekellerle uzlaşmanın bir gerekçesi olarak kullanma çabasındadırlar. Hükümet çevreleri ise Lufthansa uçağı olayını bayağı antikomünizm çığırkanlıklar için sömürmektedirler.

Bir noktanın çok açık olması gerekir: İşçi sınıfı hareketi, bütün kitlese demokratik hareketler, politik terörizmin karşısına her zaman kesin bir kararlılıkla çıkmışlardır. Bunu yapmaya da usanmadan devam edeceklerdir. Fakat emperyalistlerin ve gerillilerin tedhişçiliğe karşı çıkmaya en küçük bir hakları dahi yoktur. Günümüzde politik amaçlar için sistemli ve iltidat yaygınlaşan biçimde teröre başvuranlar, halkların ulusal ve toplumsal kurtuluş davasının karşısında köhnemiş bir toplumsal düzeni zorla yaşatmaya çalışırlar. Günümüzde asıl politik terörizm, emperyalizm ve gerici güçler tarafından işçi sınıfına, emeççi kitlelere, barış ve demokrasi savaşçılara karşı uygulanmaktadır.

EMPERYALİZM VE GERİCİLİĞE KARŞI ÇIKMADAN

Halkların ivedilikle çözülmesi için mücadele ettikleri temel toplumsal sorunları umursamazlıktan gelerek, hatta sömürüne ve baskısına dayanan gerici bir düzene sahip çıkararak, tedhişçiliğe karşı olma edebiyatı yapmak, gerilliliğe özgü ilkiyüzlükten başka birşey değildir.

Filistin'deki siyonist zulme karşı çıkmadan politik terörizmin karşısında olduğunu söylemek, emperyalizmin değerine su taşımak demektir.

Şil'de, Uruguay'da, Brezilya'da, İran'da, daha nice gerici, faşist yönetimlerin altında insanlara uygulanan korkunç işkencelere, politik cinayetlere karşı çıkmadan, politik tedhişçiliğin karşısında gözükmek, gerillilere elele tutuşmaktan başka anlam taşımaz.

Kısacası emperyalizm ve gerilliliğe karşı çıkmadan, politik terörizm karşısında burun kıvrıp sureti haktan gözükmek, korku ticareti ustalarının emeğini yağı sürmekle bir anlam taşır.

İşçi sınıfı, emeççi kitleler, tüm barışçı ve demokratik güçler, bir yandan her türlü terörizm politikasına sahneden silmek için usandam mücadele ederken; emperyalizm ve gerilliliğe karşı savaşlarında adımının sesini her an bile yumuşatmayacaklardır.

Sosyalistlerin iflası Portekiz'de gerici tehlikeyi artırıyor

Portekiz'deki Sosyalist Parti azınlık hükümetinin ekonomik ve toplumsal politikasının ülkedeki bunalıma çözüm getirememesi, gerici tehlikeyi büyük ölçüde artırıyor. Soares hükümetinin Uluslararası Para Fonu'nun desteğine bel bağladığını açıkça ilan etmesi, gerici güçlerin hükümete ele geçirme yolundaki girişimlerini hızlandırdı. Halkçı Sosyal Demokrat Parti yönetiminin komünistler dışındaki bütün partileri ortak bir hükümet kurmaya çağırması, aksi takdirde sosyalist hükümete karşı kesin muhalefete geçeceğini bildirmesi; Devlet Başkanı General Eanes'in bunalımın çözülmemesi durumunda ordunun yetkilerini kullanacağını açıklaması, bunalımın derinleşmesinin belirtileridir.

Portekiz'deki bunalımın derinleşmesinin kaynağında Sosyalist Parti azınlık hükümetinin bir yılı aşkın süredir emperyalizm ve yerli tekeller doğrultusunda sürdürdüğü politika yatmaktadır. Sosyalist Parti hükümeti örgütlü işçi ve emeççi kitlelerinin taleplerine sırt çevirmiş; 24 Nisan devriminin getirdiği kazanımları birer birer ortadan kaldırmaya yönelmiş; bu arada 1974'de kamulaştırılan toprakların sahiplerine iadesi lehine yasalar çıkarmış; ekonomik bunalımın hafifletilmesi için IMF gibi emperyalist kuruluşlara el açmıştır. SP hükümetinin toprak reformu konusunda çıkarttığı yasa, toprakları kamulaştırılan toprak sahiplerine tazminat olarak 110 milyar Portekiz lirasının ödemesini öngörmektedir. Uluslararası Para Fonu'nun isteği üzerine Portekiz lirası devalüe edilmiştir. Emeççi halkın yaşam düzeyi sürekli olarak gerilemekte, tekellerin ve büyük toprak sahiplerinin baskısı yoğunlaşmaktadır.

Bu politika sosyalistlerin azınlık hükümetini ilkeyi yönetemez hale getirmiştir. Bir yandan işçi ve emeççi kitlelerin yükselen mücadelesini önlemeye gücü yetmeyen sosyalist hükümet, diğer yandan iktidarı ele geçirmeye hazırlanan faşist güçlerin tehditleriyle karşılaşmaktadır. Sosyalist Parti hükümeti kendi eliyle güçlendirdiği gerilliliğin yeni tavizler için bastırmasıyla karşı karşıyadır.

Bunalımdan hem kısa hem de uzun vadede faşistlerin kârı çıkacağı ortadadır. Bu gelişmeler Portekiz Komünist Partisi'nin, ülkenin içinde bulunduğu bunalıma karşı Portekiz toplumunu kapitalizminin çerçevesi dışına çıkaracak köklü toplumsal dönüşümler önerisinin doğruluğunu bir kez daha kanıtlamıştır. Derinleşen bunalım ve yükselen faşist saldırı tehlikesi, bütün Portekiz demokratik güçlerini işçi sınıfının etrafında sıkı bir biçimde birleşmeye zorlamaktadır.

Latin Amerika'da askeri diktatörlükler iflas ediyor

Bazı istisnalar dışında Latin Amerika'daki tüm ülkelerde faşist diktatörlükler egemenliklerini sürdürüyorlar. Bu faşist diktatörlüklerin önemli bir bölümü de askeri rejimler olarak biçimleniyor. Ancak askeri rejimlerin yalnızca Latin Amerika'ya özgü bir yönetim biçimi olduğunu söylemek doğru olmaz. Zira, dünyanın başka yerlerinde örneğin Güney Doğu Asya'da ve Afrika kıtasındaki kimi ülkelerde de askeri rejim uygulamaları görülmüştür.

Askeri rejimler konusu, emperyalist çevrelerde politik içeriğinden soyutlanarak sunulmağa çalışılıyor. Bu tutuma, batılı akademik çevreler örnek olarak gösterilebilir. Buralarda soruna bütünüyle kurumsal işleyiş açısından bakılıyor. Söylenen şu: Devletin silahlı kesimini oluşturan silahlı kuvvetlerin, politik işlerin denetim ve yönetimini de üstlenerek Devletin başı haline gelmeleriyle askeri rejimler oluşur. Bu açıklamaya bakılarak Latin Amerika'daki faşist diktatörlüklerle Afrika'da askerlerin denetimindeki bazı ilericî yönetimleri aynı kefeye koymak mümkün.

Güney Amerika'ya daha yakından bir göz atıldığında, 13 askeri rejimin yanında yalnızca 4 (Kolombiya, Kosta Rika, Meksika ve Venezuela) anayasal rejimin bulunduğu görülür.

Yalnızca bu gözlem bile Amerika kıtasının güneyinde askeri rejimlerin taşıdığı özel önemi göstermeye yeterli. Üstelik söz konusu askeri rejimlerin dokuzunun açıkça gerici bir nitelik taşıdıkları da hatırlanır. Kitadaki askeri-faşist gericiliğin boyutları bir ölçüde kavranmış olur. Bu gericiliğin Küba devriminin zaferinden sonra Latin Amerika'daki ilericî güçlerin gösterdiği büyük ilerlemeye bir tepki olarak ortaya çıktığı söylenebilir. Bu tepki sonucunda ise yalnızca gerilla hareketleri ezilmekle kalmadı aynı zamanda da geniş kitleleri temsil eden politik örgütler de büyük hasar gördü.

Bugün Latin Amerika'da ilericî eğilim taşıdığı söylenebilecek 4 ülke var. Peru, Panama ve daha az ölçüde Ekvator ve Honduras. Bunlardan yalnızca Panama, Panama Kanalı'nın ve aynı adı taşıyan bölgenin kendi denetimine geçmesi yolunda verdiği sözleri gerçekleştirilebilir için kararlı bir mücadeleye sürdürüyor. Peru'da anti-emperyalist bir politika izleyen ve toplumsal reformlara girişen general Alvarado döneminden (1968-1975) sonra sağa doğru bir dönüş oldu. Ekvator ve Honduras'a gelince, bu ülkelerde askerler birtakım ilericî söylemler dışında tutarlı ve somut girişimlerde bulunamadılar.

BREZİLYA: FAŞİZMİN MUCİZESİ Mİ?

Şağcı askeri diktatörlüklerin görüntüsü ise, en azından ilk bakışta çok daha değişik. Hatta Latin Amerika'daki en eski askeri diktatörlük olan Brezilya'nın ilk yıllarda gösterdiği ekonomik hare-

ketlilik "devlet otoritesini güçlendiren" ve "görülmemiş bir toplumsal barış" yaratan bu deneyin kapitalist kalkınma yolu için hatırı sayılır bir örnek olduğunun söylenmesine yetti. Ancak daha sonra, aynı yolu izleyen Bolivya, Şili, Uruguay ve Arjantin gibi ülkeler bu "başarıyı" gösteremediler. Öyle ki, bugün "Brezilya mucizesi ya da efsanesi" erken patlamış bir balona benzetilebilir. Bugün Brezilya'da da geniş emeççi yığınların artan sefaletini gözlerden saklama olanağı bulunamıyor. Çünkü "mucize" diye nitelendirilen kalkınma hızı, emeççilerin sırtına bindirilen yeni yüklerden başka bir anlama gelmiyor.

Latin Amerika ülkelerindeki askerlerin farklı politik yönelimleri olduğu gerçeği göznezlikten gelinemez. Nitekim ordunun bir kesimi egemen sınıfların en tutucu, gerici kısımlarıyla, özellikle de büyük toprak sahipleriyle yakın ilişki ya da bütünleşme içinde bulunmaktadır. Bunun dışında bir diğer kesimi çifttili burjuva gruplarıyla ilişkiindedir. Ancak bu kesimdeki politik tercihler burjuvazinin emperyalist güçler ve toprak sahipleriyle ilişkilerine bağlı olarak değişikliğin göstermektedir. Nihayet Latin Amerika'daki orduların bir kesimi de ilericî-demokrat aydınlarla görelî bir yakınlık duymaktadır. Yine de, özellikle sen on yılda birbirini izleyen şağcı faşist diktatörlükler Latin Amerika'daki ilericî askeri rejimleri de etkilemekten geri kalmamıştır.

Ancak şu anda Latin Amerika'da karşı-devrimci askeri rejimler yönünde kararlı bir denge oluştuğunu söylemek de hayli zordur. Zira, bir askeri darbenin başarısı kendi başına daha sonra kurulan rejimin de başarısı anlamına gelmemektedir. Bu noktada da Brezilya örneği özel bir önem taşımaktadır. Bu ülkede burjuvazi devrime direnme gücünü olduğu gibi (en azından birkaç yıl için) askeri diktatörlük aracılığıyla ülkeyi yönetme başarısını da gösterdi. 1964'de kurulumuş olan Brezilya'daki askeri diktatörlük diğerlerinden ayrılan bir başka özellik de yarı-parlamentar, yarı-anayasal bir görünümü korumak için çaba harcamış olmasıdır. Böylece devlet sivil toplumdaki tam anlamıyla kopmama, iktidar da askeri aygıtla bütünleşmemektedir.

"DEMOKRASİYİ GERİ GETİRME" VAADLERİ

Bu sayede, fiili bir diktatörlüğün yanınaşındaki bir biçimsel yasalık Brezilya'nın faşist generallerine sürekli olarak "kurumları düzeltme" ve giderek "tam demokrasiyi geri getirme" gibi konulardan söznetme fırsatını vermiştir. Bir yanda askeri rejimlere karşı sürdürülen silahlı direniş, öte yanda ekonomik hareketliliğin verdiği sarhoşluk ortamında bu ne idüğü belirsiz çözüm, gerçek bir çözüm olarak kitlelere sunulabilmiştir. Ancak bugün, aradan 13 yıl gibi bir süre geçtiği halde, gerici askeri rejimler ikti-

"Biz birbirimize benzeriz"

darlarını pekiştiren olağanüstü yasalarda hiçbir karar almamışlardır. İşte bu ortamda işçi sınıfı partilerinin başını çektiği ve gün geçtikçe daha geniş kitleleri saflarına kazanan bir halk hareketi Latin Amerika'da demokrasinin geri getirilmesi yolundaki mücadelesini kararlı biçimde sürdürmektedir.

Brezilya'dakinin aksine Şil'deki askeri diktatörlük kanlı darbeyle iktidara geldiği gündenberi ne parlamentere ne de anayasal bir görünüm iddiasında bulunamadı. Şil'deki Pinochet rejimi, ancak 1975'de, cuntanın yanında dansıma görevi yapacak, rejime bağlı 18 kişiden oluşacak bir Devlet Konseyi kurulması kararını verebiliyordu. Yine 11 Eylül 1976'da çıkarılan üç yasayla "Şili kurumlarının, anayasal hak ve ödevlerin ve olağanüstü rejimlerin korunması" yolunda yeni tedbirler getiriliyordu. Aslında amaçlanan faşist rejimin kalıcılığının sağlanabilmesiydi. Ancak bu "liberal" rüzgarların esmesindeki bir başka neden olarak da Başkan Carter'in "humanist" safsataları ve Latin Amerika'daki baskıcı rejimlerden rahatsızlık duyduğunu yineleyip durması gösterilebilir. Pinochet, geçtiğimiz ağustos ayında da gizli polis örgütü DINA'yı lağvettiğini yerine ise haberalma servisinin kurulacağını açıklıyordu. Gerçekte ise değişen Şili Gestapo'sunun adıyla yalnızca. Halk Birliği'nin bir sözcüsü bu iki yizli tedbiri yorumlarken şöyle diyor: "Faşistler, DINA'nın baskıcı özünü ve diktatörcü yetkilerini yani yasadışı tutuklamaları, düzenli işkenceleri, kişilerin ortadan yok oluvmesini ve insan hakları ve bireysel güvencelerin ayakları altına alınması gibi uygulamaları olduğu gibi koruyarak kamuoyunu yanıltmaya çalışıyorlar." Söylediklerinin tümünün ciddiye alınmama-

sını ister gibi bir hali olan Pinochet'in kanlı 11 Eylül dbarbesinin 4. yıldönümünde verdiği sıkıyönetimin uzatılması kararı Halk Birliği sözcüsünün görüşlerini doğrular niteliktedir.

Şil'di diktatörlerin Uruguaylı meslekdaşları da komşularından geri kalmamak için Uruguay'da faizmin kurumsatırılmasını amaçlayan dört yeni yasa çıkardılar. Bu yasalarda, Tupamaros gerilla hareketinin yok edilmesinden başlayarak azgın bir hal alan baskı ve terör dönemi "otoriter demokrasi" olarak adlandırılıyor.

LATİN AMERİKA EMPEYALİZİNİN ÖRGÜTLÜ MÜCADELESİ

Bütün bu girişimlerin keşittiği ortak nokta, Güney Amerika'daki gerici askeri rejimlerin nonnal politik yaşama dönüleceği yolunda verdikleri sözlerin koca-koca bir yalan olduğunun gösteriyor. Ancak bu büyük fiyaskonun Latin Amerika'da yakın gelecekte yeni bir devrimci dalğının birden birer kabaracağı anlamında yorumlanmaması gerekiyor. Zira, askeri diktatörlüklerin hüsnma uğramış halk kitlelerinin çok kısa süre içinde toplanıp örgütlü bir politik mücadelede kesin başarılar kazanmalarını beklemek doğru olmaz. Ancak bu ülkelerde görülen eğilim, halkın çok büyük bir bölümünü politik mücadeleye sokulması biçiminde oluşuyor. Bu olgu, demokratik güçlerin ileriyi güvenle bakmaları için iyi bir temel olmaktadır.

Bu konuda Şil'deki Halk Birliği'nin deneyimi bilinir. Bir başka örnek de Brezilya'da geliştirilen muhalefet. Brezilya'daki emeççi kitleler etkili kitle eylemleri aracılığıyla faşizme karşı politik bir saldırıya hazırlanıyor.

THOREZ AYDINLARIN ÖNEMİNİ KAVRAYAN BÜYÜK BİR YÖNETİCİYDİ

■ **Parti'nin, partililerin militan çalışması ile İşçi Üniversitesi ders programı arasında bir uyumdan söz edebilir miyiz? Özellikle dönemin niteliği: "Halk Cephesi", antifaşist mücadele sorunları gününe alındığında, militanlar ya da diğer öğrenciler mücadelede karşılaştıkları güncel sorunlar, teorik çözümlere gereklerini duydukları konuları derelerde tartışıyorlar mıydı?**

□ Elbette, böyle bir uyum sağlanmaya çalışılıyordu. Her şeyden önce öğretmenlerin kendileri de faşizme karşı mücadeleye ön saflarda katılmaktaydılar. Bu açıdan, mücadele ile öğretimin programı arasında tam bir uyum, bağ söz konusu idi. Nitekim bu uyumsayesinde İşçi Üniversitesi'nde çok sayıda militan yetişmişti. Yalnız birer sempatizan olan birçok arkadaşın sonradan çok etkin olduklarını, Parti'nin profesyonel kadrolarında yer aldıklarını çok iyi anımsıyorum. İşçi Üniversitesi Marksizm-Leninizm öğretimiyle kitlelerde bilinç uandırmasını başarmıştır. Sınıf bilinci yanında öğrenme, araştırma bilincini de yerleştirmiş, böylece burada yetişen birçok kişi sendikalar ve partilerde bilinçli militanlar olarak katılmıştır.

■ **"Halk Cephesi" ve antifaşist mücadelede sosyal demokratlar, Hristiyanlar, başka ilerici demokratlar da yer alıyorlardı. Böyle görüşlerden emekçiler İşçi Üniversitesi'ne devam ediyorlar mıydı?**

□ Tahli böyle kişiler de vardı. Ancak SFIO üyeleri ya da Hristiyanlar İşçi Üniversitesi'ne bu tür etiketleri ile gelmezlerdi. Ama zaman zaman sorularıyla ideolojik yapılarını ortaya koymaktaydılar. Böyle bir olay çıktığında sevinçle karşılardık. Özellikle Poltzer'lerden mutluluk olurdum. Onun, ince ve iğneleyici mizahi usulupla ancak çok ciddi bir biçimde ve karşıdukkânın kişiliğine saygıda ku-

sur etmeden böyle soruları yanıtlayışın görmek gerçekten çok ilginçti. Ve bu kişilerin birçoğunun dersleri izlenen görüş ve düşüncelerini geliştirdiklerini, değiştirdiklerine gözlemlemiştik. Daha önce de söylediğim gibi tüm öğretmenlerin antifaşist hareketin içinde olmaları bu durumda çok etkilmişlerdir.

■ **Burada izinle daha genel bir soruya geçeyim. Şimdiye kadar anlattığın çerçevede içinde, Parti'nin orta sınıflara ve aydınlarla her şeyi tavrından da söz eder misin?**

□ Bu çok önemli bir konu. Aydınlar ve orta sınıflarla her zaman bir takım sorunları oldu. Aragon gibi birisi bile birçok kez yazısında Parti'de karşılaştığı güçlüklerden söz eder. M. Thorez'in genel sekreterliğe gelişinden önce aydınlara gereken yeri vermiştik. Üst üste bir dönem yaşadık. Daha önce de değindiğim gibi, hücrelerde, genel olarak partide hüküm süren katı disiplin aydınlar için fazla çekici değildi. Thorez aydınların önemini de kavramış büyük bir yöneticiydi. Her zaman gerekeni gerekli olduğu yere koymaya, görülmesi gerekeni görmeye büyük çaba göstermişti. Bu çerçevede aydınlara da her zaman büyük bir yakınlık, anlayış göstermiştir.

■ **Thorez'in o zamanki tavrının, sözlerinin FKP'nin 22. Kongresi'nin tohumlarını taşıdığı ileri sürülüyor...**

□ Bu çok haklı ve doğru bir görüş. Eğer o dönemde 22. Kongre karşılaştırılmak istenirse Thorez'in tavrında, sözlerinde 22. Kongrenin tohumları mutlakta bulunur. Örneğin katoliklere uzatılan dostluk eli, Fransız bayrağına, ulusal marşa (La Marseillaise) karşı tavr... Bu dönem gerçekten Thorez'in damgasını taşır. Bazen olayları biraz kişiselleştirme eğilimi ortaya çıkıyor. Biz bile bu söyleşide bi-

raz öyle yaptık. Onun için, yanlış anlamaları önlemek üzere bir uyarı yapmak isterim.

Ben böyle kişiselleştirmelerden fazla hoşlanmam. Thorez büyük bir önderdi. Ama yalnız değildi. Çevresinde başkaları, bir yoldaşlar ekibi vardı. Örneğin J. Duclos, Benoit Frachon, Vallan-Couturier... Sorunları birlikte tartıştardı. Eğer Thorez bir gününü ya da bunu dediyse, bu sözler o ekip çalışmasının sonucuydu. Aynı Georges Marchais gibi. Marchais de parti adına, partinin kişiliği, Politik Büro'su adına konuşuyor. Thorez de böyleydi. Çok fazla kişiselleştirme doğru olmaz. Eğer katoliklere el uzatılırsa, Parti bu yönde karar almıştı. Buna en uygun ifade biçimini veren, dile getiren Thorez'di. Aynı bugün Marchais'ın Parti adına söylenecekleri en uygun ifade biçimlerine kavuşturması gibi.

Yine aydınlara önersek, onların partiyeye katılmalarında güçlükler olduğunu, ama bu sorunların başarıyla çözüldüğünü söyleyebilirim. Ve bu çözüme, aydınların bir bölümünün Parti'ye gelişinde İşçi Üniversitesi'nin önemli rolü olduğu inancındayım. Orta sınıflara gelince... Soruna, köylülük ve orta sınıflara doğru yaklaşım ancak 1936'da gerçekleştirildi denilebilir. Köylülük içinde çalışma her zaman aydınlara, küçük esnafa, zanaatkarlara göre daha sağlam temellerde yürütülmüştür. O sınıflarda sayıları 1 milyon bulan zanaatkarların, serbest meslek sahiplerinin, esnafın yani toplam milyonlarca insanın durumlarında doğru çözümlenmesinin yapılması için büyük gayretler "Halk Cephesi" düşüncesi ile birlikte gerçekleştirildi. 1929-30 Bunalımı'nın da bu sorunları daha yakından incelememizi bizandrdığını söylemek gerekir. 1936 seçimlerinde Halk Cephesi'ne bu kesimlerden çok katılma olmasa oldukça başarılı çalışmalar yapıldığını gösterir. Zaten bu sorun bugün için de günceldir. Zanaatkar ve esnafın sayıları çok azalmış olmakla beraber bu konuda yapılması gereken daha çok çalışma var. Burjuva propagandasına ne diyoruz esnaf ve zanaatkarlara? Onları yok etmek için bu propagandanın yaymaya çalıştığı gibi "komünistlere gerek yok." Bu anlaşılabilir. Onlar kapitalizmin kendisi tarafından yok edildiler, ediliyorlar. Büyük bankalar, tekeller baskılarını sürdürüyorlar, biz komünistlere bunun için "gerek yok!" Bizpe, tam aksine şehirlerde daha iyi bir yaşam için toplumsal bir gereksinim olan bu esnaf ve zanaatkar çekirdeğini koruma yönünde çabalar gösterilmeli. Yoksa, bir mendil, kravat almak için kilometrelere yol yaparak süpermarkete gitmek gerekecek. Köşe başında küçük bir gömleği, kitapçı olması iyi bir şey değil mi?

■ **Tekrar Parti okullarına dönersek... İşçi Üniversitesi döneminde Parti okulları da çalışmalarına devam ediyorlar mıydı?**

□ Tabii ki evet. Bu okullar İşçi Üniversitesi'nden az bir zaman önce kurulmuşlardı. Sonraları çok geliştiler. Parti, Üniversiteye paralel olarak bu okullara da çok önem verirdi. Okullar çok yaygın-

laştırılmıştı. Şimdi olduğu gibi seksiyon okulları bile kurulmuştu. Merkezli Okul yanında federal okullar, seksiyon okulları vardı. Bu gerçekleştirimlerde Fajon'un büyük hizmetleri vardı. Parti'nin en temel bilimine kadar Marksizm-Leninizm öğretiminin yaygınlaştırılması gerekli bilse idi. Küçük broşürler hazırlanarak, ders notları tektir edilerek yoldaşların yararlanmalarını sağlanıyordu. Aynı bugün gibi.

Parti İşçi Üniversitesi'ne de yaygınlaştırmak istemişti. Paris çevresinde Montreuil'de, Bois-Colombes'da dersler düzenlendi. Colombes'da Poltzer'in yardım ve teşvikleriyle ben de ders verdim. Vottes isimli mimar bir yoldaşla birlikte çalışıyorduk. Bu yoldaş savaş sırasında gıyotine ötürüldü. Bugün de Université Nouvelle Paris dışında, örneğin Lyon'da dersler düzenleniyor. Şimdi artık öğretimin sınıfta da yok.

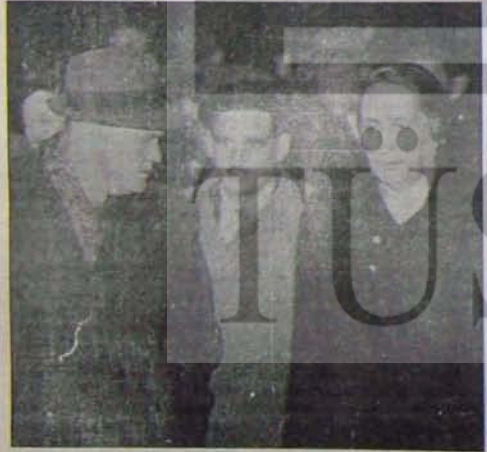
■ **Böylelikle İşçi Üniversitesi ile Université Nouvelle arasında bir devamlılık kuruyoruz...**

□ Evet, tam bir devamlılık vardır. Burada bir anımı nakledeyim. Üniversitenin açılış ve kapanış oturumlarında küçük bir tören düzenlenirdi. Savaştan hemen önce böyle bir oturumda eskid bir öğrenci sıfatıyla ben konuştum. M. Cachin, Fajon hep oradaydılar. Gitton' alçağı bile oradaydı. Çoğu zaman yazılı metnin dışına çıktığımız bu konuşmada söylediğim, sanırım "eğer Parti İşçi Üniversitesi'ni kurmasaydı, bu temel gereksinimi karşılamak için onu mutlak yaratmak gerekirdi" gibi şeylerdi. Savaş öncesi gizlilik döneminde ve savaş sırasında Parti'nin tüm kuruluşları gibi Üniversite de kapatılmıştı.

Bak burada aklıma ilginç bir konu geldi, bir parantez açayım. İlegalle dönemde ve özellikle savaş başlanınca çoğumuz askere alınmıştık. Parti sanırım bu durumu öngörmemişti. Çok şaşkınlık geçirildik. Zira bir yandan örgütlenme gerekirken, bir yandan da Parti parola olarak üyelerine yurt savunması için askere gitmelerini söylüyordu. Neyse, bunu da başarıyla çözdük. Fransa'nın dört köşesine dağılanlar birbirlerini buldular. Tekrar soruya döneyim. "Kurtuluş"tan hemen sonra, daha savaş sürerken, Fajon ile ilk karşılaştığımda "hey sen İşçi Üniversitesi'nin eskilerinden değil misin, neler diyardın kümside öyle, hadi sıra bakalım kollarını" diyerek beni harekete geçirdi. Eski yoldaşlardan birkaç kişi daha bulduk ve işe koyulduk. Yepyeni bir öğretimin kadrosu vardı. Çünkü eskilerin çoğu maalesef kurşuna düzülüp, öldürülmüştü. Bak yeri gelmişken söyleyeyim, bu yeni öğretmenler arasında Garaudy de vardı. İyi bir yoldaştı. Université Nouvelle'ni çalışır hale gelmesinde çok yardımcı oldu. Bunlar tarihi gerçekler, söylemekten çekinmemeli.

(DEVAM EDECEK)

(*) Gitton: Daha sonra Nazilerle işbirliği yapan bir hain.

Thorez, İttarri ile birlikte

MOSKOVA DEVLET SİRKİ'NDEN BİR SANATÇI KONUŞUYOR

Nezih DANYAL

Palyaçolar sahneye çıkarlar seyirciyi güldürürler. Amaçları salt güldürmektir. Ama konu ne olursa olsun. Sirkün programından bağımsız yapılar gösterilerini. Ben öncelikle sirk programına bağımlıyım. Amacım ise salt güldürmek değil. Seyirciyi güldürürken düşündürmek istiyorum. Siz karikatürçüsünüz, öyle yapmıyor musunuz? Tüm sanatların amacı bu değil mi?

Bu sözleri çok kısa görüşebildiğim Sovyetler'in ünlü pandomimcisi Varyeriy Musin söylüyor. Ankara'da Moskova Devlet Sirk'i'ni izleyenlerin belleklerinde yıllarca kalacak gösterileri yapan pandomimci. Musin sahneye çıkarken modern palyaço olarak sunuluyor. Oysa gösterileri çok değişik. Fille kaplanın aynı kafaşte gösteri yapması, yalnız insan kullanılarak yapılan trapez, ip üzerinde yapılan bale, o kadar ilginç olmasına karşın, seyirci Musin'in çıkmasını özliyor.

Liseyi bitirdikten sonra sirk okulunda okudum. Daha sonra tiyatro enstitüsünü bitirdim. Bizde tiyatro eğitimi sözlü ve sözsüz (Pandomim) olarak iki bölümdür. Tiyatro öğrencisi bu iki bölümü de okur. Gölge pandomimine varıncaya kadar. Eğitimi bitiren sahneyi, ya da sinemayı seçer. Benim sirk seçmemin nedeni ailemden geliyor. Sirk bizim aile uğraşımız. Ben sirkte doğdum. Aslında sirk beni seçti demek daha doğru olur.

Musin'in gösterilerinde yardımcı bir arkadaşı var. Sahneye beraber çıkıyorlar. Parlak ceketi, pırlıl giymiyle Musin'in tam karşıtı. Düşünceolarak da öyle. Musin'in başına elma koyuyor, tabanca ile onu vurmaya çalışıyor. Musin korkuyor, elmayı yiyerek kurtulmak istiyor. Tabancalı buna izin vermiyor, elmayı tekrar başına koyarak ateş etmek istiyor. Musin çareyi seyircilerin arasında kaçmakta ve onlardan yardım istemekte buluyor. Bu sırada tabancalı, seyirciler arasından bir çocuğu alıyor ve elmayı O'nun başına koyuyor. Ateş edeceği sırada Musin ko-

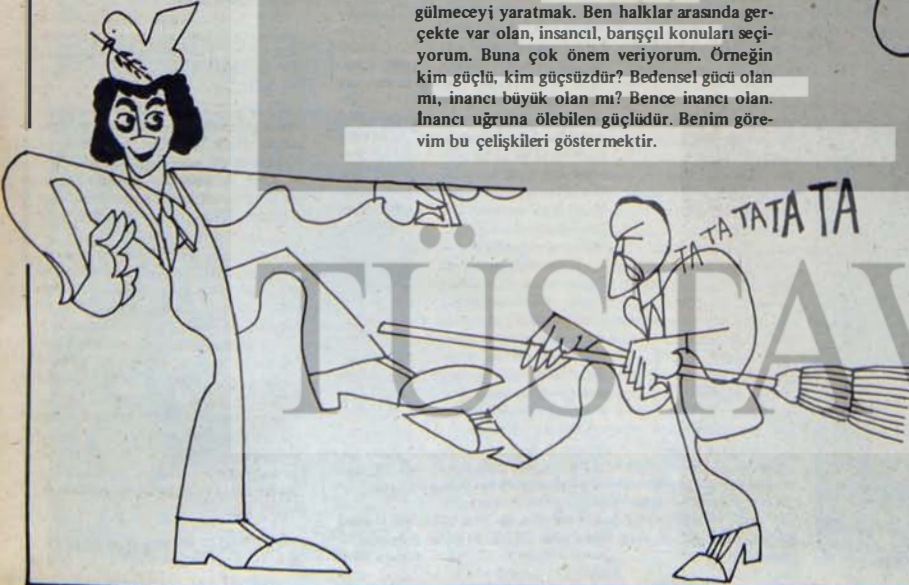

şarak geliyor ve çocuğa sarılıyor. Çocuğu gönderiyor. Elmayı başına koyuyor 'Ateş et' diyor. Tabancalı üç el ateş ediyor. Musin gülerek yere üç mermi çekirdeği tükürüyor.

Benim anlatımın önemi büyük. Çünkü programa en fazla ben çıkıyorum. Bunun sorumluluğunun bilincindeyim. Gösteri aralarında çıkmama karşın görevim salt güldürmek değil. Güldürmenin yanında düşündürmek. Böylece halklar arasında düşünce birliği, ortak bir dil yaratılacağı kanısındayım. Bence tüm sanatların ve sanatçıların görevi bu.

Musin'in bilinen palyaçolar gibi abartmalı giysileri yok. Fazla makyaj da yapmıyor. Gösterilerini sirkün sahne düzeni değişirken yapıyor. Bir önceki sirk gösterisinin eleştirisi ile başlıyor, sonra kendi konusuna geçiyor. Bizde cambazların bir komiği vardır. Cambazdan sonra "Ben de yaparım" diye gösteri yapar. Musin öyle başlıyor. Örneğin, eski sirklerden örnekler veren, kaba kuvvete dayanan akrobasi gösterileri yapan bir gruptan sonra çıkıyor ve onu taklit ediyor. Bu arada sahneyi süpüren görevlilerden birini tutuyor. O'nunla kaba kuvvet gösterilerine devam ediyor. Bir süre sonra kaba kuvvet gösterisi yapan süpürgeli görevli asker gibi yürümeye ve Musin'e süpürgesi ile ateş etmeye başlıyor. Musin diğer görevlileri çağırıyor ve dışarı çıkartıyor. Musin de arkasından gülerek ve eliyle deli işareti yaparak seyircinin belleğine giriyor.

Gülme insan yaşamının içinde var. Olacaktır da. Önemli olan halklar arasında ortak gülmeceyi yaratmak. Ben halklar arasında gerçekte var olan, insancıl, barışçıl konuları seçiyorum. Buna çok önem veriyorum. Örneğin kim güçlü, kim güçsüzdür? Bedensel gücü olan mı, inancı büyük olan mı? Bence inancı olan. İnancı uğruna ölebilen güçlüdür. Benim görevim bu çelişkileri göstermektir.

güncel yayınlar
İşçi Sınıfı Hareketini Bölücü Akımlar
SAPMALAR
..Revizyonizm
..Göşizm
..Maöculuk
..Troçkizm
2 basım 25 lira
28-29 Ocak 1921'ı Unutma
MUSTAFA SUPHI VE YOLDAŞLARI
15 lira
Sorular ve Cevapları
KOMÜNİZM NEDİR
15 lira
<small>Piyerollü Cad. 21-5 Çarşamba-İz. İst. MST. İşçisi İntibakında 10.25 kuruşta yapılır</small>

"MC iktidarsızlığı, kitap, edebiyat, ve kültüre de saldırıyor"

TÜRKİYE YAZARLAR SENDİKASI GENEL BAŞKANI AZİZ NESİN "İKİNCİ MC İKTİDARININ ANTI-DEMOKRATİK TUTUMU, PAHALILIK VE KÜLTÜRE BASKI" KONUSU BİR BASIN TOPLANTISI DÜZENLEDİ. NESİN, İLGİNÇ GÖRÜŞLERİNE ÖNE SÜRÜDÜĞÜ TOPLANTIDA ÖZETLEŞİMLERİ SOYLEDİ:

"Sözgelimi, İkinci MC iktidarı diyoruz. İkinci MC iktidarı, gerçekten bir iktidar mıdır? Önce bunu bilmemiz gerekiyor. İktidar koltuğuna oturmakla, gerçekten iktidar olunamaz. Gerçekten iktidar olmanın koşulları vardır, bu koşulların yerine getirilmesi gerekir.

Evlerini geçindirmek, çocuk çocuğunu yetiştirmek gücünden yoksun ve kocalık görevlerini yerine getiremeyen iktidarsız kocaların, bu eksikliklerini gidermek ve gözden saklanmak için yaptıkları sapkınlıklar, erkeklik gösterisi olarak da eşlerini sık sık dövmeleri, tıp ilminin saptadığı ruhsal hastalıklardır. Genellikle, evlerinde basık turanlar, bu iktidarsız kocalardır. Nihayet iyidirmekle beraber köca olunabilir de, fiilen köca olunamaz.

Bugün iktidar koltuğuna oturmuş bulunan İkinci MC de, salt bu koltuğa resmen oturmuş olduğu için kendisini iktidar saymaktayım da, gerçekte adem-i iktidara mump, imptotence, yani iktidarsız bir iktidardır. İktidarsız bir iktidar, resmen iktidar olsa bile, hiç bir zaman gerçek bir iktidar olamaz."

"Bugünkü İkinci MC iktidarı güçsüzdür; iktidar olma görevlerini yerine getirememektedir. Bu iktidarın, iktidar görevlerini yerine getiremediği, her şeyden önce, hepimizin de içinde, uluşça çektiğimiz dayanılmaz geçim sıkıntılarında bellidir. İkinci MC iktidarı, yaşarını kolaylaştırmak şöyle dursun, yurttaşlara bu güzel yurdumuzu yaşanılmaz kıldığı için iktidarsızdır. İkinci MC iktidarı, can ve mal güvenliğimizi sağlamadığı için iktidarsızdır. Öğretim kurumlarını işlemez duruma düşürdüğü için iktidarsızdır. Yurtta asayişli sağlamadığı, kendi içindeki anarşiyi sokaklara yansıttığı için iktidarsızdır. Evlerimizde salarımız; akıttıramadığı, işkılarımızı yakıttıramadığı, bizi susuz ve işsiz bıraktığı için, İkinci MC iktidarı iktidar görevini yapamamaktadır. İktidarsızdır. Bu iktidarın bakanları Hac

ile haç'ı, enfeksiyonla konfeksiyonu, faraziye ile farza'yı ayırt edemeyecek ve birbirine karıştıracak denli bilgisiz oldukları için, 2. MC iktidarsızdır."

"İkinci MC, iktidarsızlığı, Birinci MC iktidarsızlığından devraldığı enayyetlerle azgınlığıyla anarşiyeye, yeni bir bizzeti olarak, ekonomik anarşiyeye ekledi. Fiyatların alabildiğine artması, devalyasyon, emekçi kitlelere vergi demek olan aşırı zamlar, ekonomik anarşinin açık göstergeleridir. Hiç bir önlem alınmadan yapılan zamlar, para değerinin düşürülmesi, ayarlama diye dılanıp yurtturulmak istense de balmız için zehir acısı lokmadır.

Kapitalist AET ülkelerinde kimlerinde görülen tekstil ve otomotiv endüstrisindeki bunalım, bu ülkelerin egemen kesimleri, bizim gibi azgeliştirilmiş ülkelere, Üçüncü Dünya Ülkelerine ihraç etme olanağını bulmuşlardır. Türkiye'nin ekonomik bunalım içinde kıvrana egemen çevrelere, kapitalist ülkelerin egemen çevreleri gibi bunalımlarını ihraç edemediklerinden, bunalımlarının bütün sonuçlarını, işçi sınıfımızın sırtına yüklemeyi becermişlerdir. İkinci MC iktidarsızlığı, bu bunalımın gerçek nedeninin kendi politik tutumunu olduğunu gizlemek için, halka manevi kalkınma afyonunu yutturmaya çalışmaktadır. Bağlılık ekonomisinin zorunlu sonucu, kapitalist sömürçü işçi sınıfımızın üzerine yuksaldır. İşsizliği, açlığı, yokluğu, yoksulluğu, umarsızlığı unutturmak için halkımıza manevi kalınma bapları sunmaktadır. Bugün başımıza gelenler, üç yamalı ve manevi kalkınmalı ve gamalı İkinci MC iktidarsızlığının doğal sonucudur."

"İkinci MC iktidarsızlığı, pek küçük bölümünü açıkladığımız bu iktidarsızlığın örtbas etmek için, iktidar gösterisi sandığı her türlü açık ve dolaylı baskı yollarına gitmektedir. Son zam (turyanda İkinci MC iktidarsızlığı, en büyük zammı kağıt fiyatlarına yapmıştır. Kağıda zam oranı yüzde 100 yüz elliye ulaşmıştır. Bu zamlar salt kağıda kalmayıp, ister istemez basım işlerinin bütün dallarına yansımıştır. Böylece kitap maliyeti aklı almaz ölçüde artmıştır.

Kitap fiyatlarının yükselişini, öbür maddelere yapılan fiyat zammına karşı yalnızca bir zam işlemi sanmak yanlış olur. Bu bir zamdır, ama zamdan öte, kitap yanına, özellikle edebiyata indirilmiş, İkinci MC iktidarsızlığının yumruğudur. Çünkü, kağıt fiyatlarına yapılan bu aşırı zam, aynı zamanda edebiyata yapılan dolaylı bir saldırıdır. Bu aşırı zamlar karşısında, yarımcıların küçük oylumla kitap basma olanaklarını kalmamıştır. Özellikle, değerli, ama az satışı olur, oyun, deneme, gezgi gibi edebiyat dallarında kitap basılmayacaktır. Az satışı ama değerli çevit yapılar da basılmayacaktır. Yarımcılar, kağıda yapılan zamın ve bu zammın basımın öbür dallarına da sıçraması sonucu kitap maliyetleri alabildiğine yükselince, çok satışı olan kitapları, özellikle ansiklopedilere azlık verecekler, bilyandan genç yazarlarımız çıkış yollarını tıkanmış, bilyandan da ansiklopedi enflasyonu olacaktır. Genç edebiyat yeteneklerinin yolları kesilmiştir. Hiç bir zaman devlete desteklenmemiş olan ve insan üstü çabaları çıkabilen edebiyat, sanat ve kültür değerleri, bu zamlar karşısında artık çıkamayacaktır. Çok satışı kitaplar az satışı kitapları, değerli kılınmaya kitapları da kılınmayacakları az satışı kitapları piyasadan kovacaktır. İyi paraını kötü parayı piyasadan kovması kuralı, bugünkü iktidar partilerinde kötü politikacının iyi politikacıyı ortadan silmesi gibi, kitap dünyamızda da geçerli olacaktır. Bunun sonucu edebiyatımız sağlıklı bir doğrultuda gelişemeyecektir. Yüksek satışı kötü kitapların çevriliminin artması, Türk yazınının zaten gülmeye olan telif hakkını büsbütün yok edecektir."

"Eşkiyanın bir evi basmasıyla, kolluk güçlerinin yasaları çiğneyerek bir ev basması arasındaki ayrım, kolluk güçlerinin daha büyük suç işlemiş olmasıdır. Çünkü, kolluk güçlerinin yasaları yasalara uyarak yürütmekle görevli ve yurttaşın güvencesi olması gerekir. Oysa, bugünkü İkinci MC iktidarsızlığı, yazgı kararını almaksızın kolluk güçlerine konutlarda arama yapmak görevini vermek istemektedir. Bu, iktidarın kendisinin yasaları çiğnemesi demektir. Çünkü Anayasamız (Bölüm 2, madde 16) "Yazgı kararı olmadıkça" ve olağanüstü durumlarda "yasaları yetkili kılınan yerin buyruğu alınmadıkça" konuta girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el sürülemez" buymaktadır. Bu nedenle, yazgı kararı olmadan konutlara kolluk görevlilerinin girmesi, arama yapmaları, Anayasamız ve hukuk devleti ilkelerine aykırıdır. Ama İkinci MC iktidarsızlığı, hem de kolluk görevlileriyle evleri baskın gibi bir iktidar gösterisinde bulunmak eğilimindedir.

Devlet Güvenlik Mahkemeleri yasasını çıkartarak girişimleri de, iktidarın iktidarsızlığını gizleme çabalarından başka bir şey değildir."

